

Синод Єпископів Української Греко-Католицької Церкви

З 4 до 11 вересня в м. Куритиба (Бразилія) відбувся Синод Єпископів Української Греко-Католицької Церкви, у якому, відповідно до норм церковного законодавства, взяли участь 34 єпископи з України, США, Канади, Австралії, країн Центральної та Західної Європи і Латинської Америки, в тому числі два єпископи-емерити. Запрошеним на Синод був рівнож преп. о. Дмитро Григорак ЧСВВ, єпископ-номінант Бучацької єпархії.

Нагодою для проведення цього Священного Синоду саме у Бразилії стали два ювілеї: 120-річчя прибуття перших українських поселенців до цієї країни та 100-річчя служіння серед них Згромадження Сестер Службниць Непорочної Діви Марії. Ієрархія УГКЦ з усього світу прибула до цієї латиноамериканської країни, щоб спільно з місцевою Єпархією святого Івана Хрестителя відсвяткувати ці ювілеї та подякувати Богові за опіку над нашим народом за весь цей час. Синодальні отці, беручи участь у святкуваннях та спілкуючись із вірними в різних парафіях Куритибської єпархії, з радістю ствердили, що, незважаючи на час та обставини, українці в Бразилії зберегли свою національну та церковну ідентичність. Ключову роль у цьому, на думку спостерігачів, відіграла УГКЦ. Водночас було зауважено, що необхідно застосовувати нові пастирські підходи, щоб підтримувати національну і церковну свідомість наших вірних, а особливо молоді. Корисним міг би бути, на думку владик, обмін прочанами та студентами між Україною та Бразилією, поширення відеоуроків з української мови в українських школах, які функціонують в місцях великого скупчення українців, передовсім у південних провінціях Бразилії, запровадження шкіл східнохристиянської

духовності на базі парафій та чернечих спільнот УГКЦ в Бразилії.

На відкриття Священного Синоду єпископів прибули гості: Кардинал Раймундо Дамашено Асіз, Президент Єпископської Конференції Римо-Католицької Церкви у Бразилії; Владика Жозе Вітті, Архієпископ Куритибської архидієцезії Римо-Католицької Церкви; Архієпископ Йоан Боско Барбоса де Соуза, Президент Національної Єпископської Конференції Римо-Католицької Церкви у південному регіоні Бразилії; Владика Рафаель Бенарскі, Єпископ-помічник Куритибської архидієцезії; Владика Єремія Ференц, Архієпископ Української Автокефальної Православної Церкви Південної Америки в єдності з Константинопольським Патріархатом; о. Павло Юбель, представник Міждієцезіального церковного трибуналу Куритибської архидієцезії, а також п. Віторіо Сиротюк, голова Українсько-бразильської центральної репрезентації. Гості виступили з привітальним словом, висловлюючи радість з приводу проведення Синоду саме на теренах Бразилії та бажаючи благодаті Святого Духа для успішної синодальної праці. Від імені Синоду

(Закінчення на 4 сторінці)

Владика Галицький

День першого листопада у Польщі традиційно відзначається як свято Всіх Святих. Цього ж дня відвідуємо кладовища й ставимо свчі на могилах родичів, знайомих, приятелів, а також видатних осіб. Першого листопада 1944 р. у Львові, у святоюрських митрополичих палатах помер видатний син українського народу, граф Митрополит Андрей Шептицький.

1901 року галицький митрополичий престол посіла непересічна людина. Виходець із місцевого боярського роду, що дав вітчизняній Церкві єпископа і двох митрополитів у XVII–XVIII століттях, але до середини XIX-го зовні сполонізувався, Андрей Шептицький для поляків був ренегатом, а для українців «підозрілим польським агентом». Йому належало навести лад у справах Церкви, зміцнити її авторитет в очах суспільства й держави, зупинити вплив пастви до польського костелу, знайти порозуміння з інтелігенцією, захопленою соціалістичними доктринами.

Прихід на цей престіл дав Андрееві Шептицькому змогу реалізувати своє бачення церковного життя в більших масштабах й водночас перетворив його на вагому політичну фігуру не лише Галичини, а й усієї Австро-Угорщини. Активний захист соціальних і національних

Митрополит Андрей Шептицький.

прав українців у Палаті панів австрійського парламенту, робота заступником голови галицького сейму, просвітницька й меценатська діяльність, боротьба проти польського культурного засилля в Галичині, створення лікарень, музеїв, бібліотек робили Митрополита популярним серед простолюду й інтелектуалів нараз. Освічена частина суспільства цілком по-новому поглянула на Церкву, яка зуміла здійнятися над консерватизмом і стати на крок попереду свого часу.

Непохитність Митрополита в роки Першої світової війни, коли він не забавав покинути Львова у момент російської окупації, відмовився зректися своєї віри, за що був висланий углиб царської імперії, принесла йому світову славу. Іноземні дипломати й прогресивна

(Закінчення на 2 сторінці)

Блаженніший Святослав Шевчук.

Покрова Пресвятої Богородиці

Поміж Богородичними празниками нашого церковного року на особливу увагу заслуговує празник Покрова Пресвятої Богородиці. Культ Божої Матері як Покровительки нашого народу тягнеться золотим ниткою від княжих часів аж по сьогодні. Секрет того постійного, улюбленого й ревного культу Богоматері як Покровительки, лежить, мабуть, в тому, що тут ідеться не про земне, людське, але небесне й могутнє заступництво. А такого заступництва й опіки хоче кожна людина, родина й народ.

Від самого початку існування нашої держави ми постійно мали великих і сильних ворогів. Тож нічого дивного, що наш народ шукав такої допомоги й опіки, проти якої не може встоятися жодна людська сила, а тією поміччю був якраз покров Пречистої Діви Марії. Тому празник Покрова завжди був і є для нашого українського народу днем великого вияву любові і вдячності для Пресвятої Богородиці та днем радісної прослави і звеличення її покрови й заступництва.

Історія празника Покрова

Головний мотив, який послужив для появи цього празника, це видіння св. Андрія Юридівого. Царгород (Константинополь) — столиця Візантії, була в облозі арабів. Ціле місто й народ був у великій тривозі. В храмі Пресвятої Богородиці на Влахернах, де переховувалася її риза, правилося всеночне Богослужіння, і храм був переповнений людьми, які щиро молилися. У натовпі ревно молився за спасіння міста св. Андрій Юродивий зі своїм учнем Епіфаном. Відправа закінчилася. Втім св. Андрій побачив, як від царських дверей — так звалися у греків головні вхідні двері церкви — йшла світлом осяяна Пресвята Богородиця у супроводі Святого Івана Хрестителя і святого Івана Богослова та при співі

(Закінчення на 8 сторінці)

Владика Галицький

(Продовження з 1 сторінки)

інтелігенція Росії з обуренням сприймали факт переслідування Шептицького за релігійні переконання. Сам же Митрополит потрактував своє трирічне перебування на теренах сусідньої держави як нагоду для поширення ідей унії. На заслання він згуртував однодумців і після Лютневої революції та свого звільнення висвятив для Великої України й Росії окремих греко-католицьких священників, а згодом рукопоклад єпископів.

Від послушника до митрополита. Андрей Шептицький пройшов великий шлях у пізнанні Бога, свого народу й самого себе. Повертаючись до Львова, Митрополит Андрей відвідав революційний Київ, де виступив у Центральній Раді, справивши таке потужне враження на наддніпрянських соціалістів, що вони забажали створення помісної української церкви на чолі з Шептицьким. Коли українці здобули владу в Галичині, він урочисто привітав постання державності, за що поплатився неволею. Згодом у виснажливій боротьбі Львів втратили, а Митрополит, який удруге відмовився покинути паству й виїхати з міста, був узятий поляками під домашній арешт, що тривав два роки.

«Легальний ворог» Польщі

Наприкінці 1920 року за наполяганням Ватикану польська влада в Галичині дала дозвіл на виїзд Митрополита для пастирської мандрівки українськими поселеннями Америки. Дорогою Шептицький провів у Італії переговори з Папою Бенедиктом XV та членами тамтешнього уряду, у Франції — із президентом Александром Мільєраном, прем'єром Арістідом Бріаном і маршалом Фердинандом Фошем, у Бельгії зустрівся із впливовим кардиналом Мерсіє. Активно обговорював українське питання з політиками в Канаді та США. Повсюди Шептицький наполягав на підтримці української позиції під час остаточного вирішення долі Галичини. Дипломатична активність владика настільки розлютила польський уряд, що у вересні 1923-го в Познані його заарештували на три місяці (...).

Проте відверта опозиційність до політики Варшави не робила Шептицького (як багатьох галицьких інтелігентів) сліпим прихильником більшовизму. Безкомпромисним і викривальним стало його послання-протест проти штучного голоду в УСРР: «Україна

в передсмертних судорогах (...) Населення вмирає голодовою смертю. Оперта на несправедливості, людодіна система державного капіталізму довела багатий край до повної руїни (...) На вид таких злочинів німіє людська природа, кров стинається в жилах (...) Кров робітників, що в голоді орали чорнозем України, кличе о пімсту до неба, а голос голодних жінок дійшов до ушей Господа Саваота. Усіх християн цілого світу, усіх віруючих в Бога, а особливо всіх робітників і селян, передовсім всіх наших земляків, просимо прилучатися до цього голосу протесту та болю...»

«Обернулася карта історії...»

«Перші совети» в Галичині вигадали вкрай вишуканий спосіб боротьби з Церквою — підриє її економічної могутності. Конфіскувавши всі землі чи підприємства митрополії, більшовики водночас нарахували їй «податковий борг» за часи існування Польщі. Віддаючи кесареві кесарево, владика Шептицький заклав навіть сімейне столове срібло, щоб стягнутися на оплату безпричинно виставленого рахунку. Однак фінансова війна з владою не змусила Митрополита опустити руки. Він гостро виступає проти заборони молитись у школах і проводити катехизацію молоді; збирає єпархіальний собор у Львові, де закликає боротися з невір'ям і висловлює надію, що Греко-Католицькій Церкві вдасться охопити впливом усі території України та Росії, рятуючи душі «нез'єднаних православних»; забороняє вішати червоні прапори на церквах і славословити в них комуністичних вождів; засуджує більшовицьку практику «споювання людей»; створює підпільні богословські курси. У відповідь каральні органи радянської держави закривають монастирі, церковні шпиталі, сиротинці, заводять низку агентурних справ на владика та його оточення, починають «розробляти» Митрополита й «розкладати уніатську верхівку».

«Святоюрський владика»

Початок війни Андрей Шептицький сприйняв як надію на порятунок від безбожного більшовизму. Швидко просування Вермахту на схід, проголошення у Львові української державності створювали ілюзію початку нової ери. Митрополит щиро вітає почин

будівництва власної держави, погоджується ввійти до сенату (Ради сеньйорів). Але «свято свободи» тривало недовго... Повальні арешти, проведені гестапівцями серед ініціаторів відновлення суверенітету, перекреслювали будь-які сподівання. Гітлерівці від перших днів окупації вдаються до маніпуляцій авторитетом Шептицького. Аби знівелювати вплив його послання від 1 липня 1941 року, де Митрополит підтримує будівництво української держави, 5 липня вони публікують у пресі від його імені новий, «лояльний» до Німеччини пастирський лист із посиланням на «Єпархіальні відомості за липень 1941 року», яких не існувало в природі.

Щоб урятувати бодай якісь форми політичного життя для свого народу під окупацією, Митрополит Андрей бере участь у створенні Української національної ради. Але й вона не проіснувала довго. У лютому 1942-го різкий протест Шептицького на ім'я Гімmlера із застудженням масових убивств євреїв розлютив рейхсфюрера СС, який розпорядився її розігнати. Щоб урезонити Андрея Шептицького, до нього вирушило троє фахівців з «українського питання»: Ганс Кох, Отто Вехтер і Альфред Бізанц. Проте розмова з ними відверто не вийшла. Старий владика насварив візитерів за їхнє ставлення до підкореного народу. Нацисти обралились і звинуватили «спадкового графа й аристократа» в «неввічливості»... Для залякування гестапівці влаштували обшук у митрополичих палатах, щоб виявити зброю. У відповідь на терор і свавілля Шептицький почав активно рятувати євреїв Галичини. В палатах на Святоюрській горі, в монастирях, церковних шпиталях і сиротинцях переховував сотні їхніх дітей, десятки рабинів, сувої з текстами тори. Митрополит хоч і наражав усю свою Церкву на загрозу знищення, та все одно давав притулок гнаним. У розпал війни, наприкінці листопада 1942 року, громом серед ясного неба видається гнівне послання Андрея Шептицького «Не убий». У момент, коли кровопролиття стає буденним способом вирішення будь-яких політичних

проблем, коли мільйони людей стають катями й жертвами, владика погрожує тим, хто зазіхнув на чуже життя, Божою карою, відлученням від Церкви. Особливо гостро він критикує міжособну боротьбу між українськими націоналістичними організаціями, називаючи її «братобивством», вимагаючи припинити взаємне насильство і знайти порозуміння задля блага Батьківщини. Не бачачи шляхів до втілення політичних ідеалів нації, владика Андрей відчайдушно прагне реалізувати настанови релігійної єдності. Він звертається з листами до православних — як до настоятелів Церков, так і до інтелігенції, — споряджає своїх священників на Велику Україну, намагається виїхати до Києва для об'єднаної роботи. Однак усі його спроби блокують німецька влада і вперта недалекоглядність православних владик (...).

Напередодні своєї смерті, 31 жовтня 1944 року владика Андрей звернувся з останнім словом до найближчого оточення, передбачивши, що «*наша Церква буде знищена, розгромлена большевиками. Але держіться, не відступайте від віри, від святої Католицької Церкви. Тяжкий досвід, який впаде на нашу Церкву, є хвилевий. Я виджу відродження нашої Церкви. Вона буде гарніша, величавіша від давньої та буде обіймати цілий наш народ*».

Після своєї останньої промови Митрополит не проказав більше нічого аж до моменту смерті, о пів на 14-ту 1 листопада 1944 року. Рахуючись з авторитетом покійного, більшовики дозволили провести урочистий похорон. У січні 1945-го Київ та Москву відвідала делегація УГКЦ. Вона отримала запевнення в тому, що влада не чіпатиме Церкви. Та, коли в лютому того самого року більшовики так і не дочекалися від нового Митрополита Йосифа Сліпого офіційного заклику до підпілля скласти зброю, режим узяв курс на повне знищення Греко-Католицької Церкви. Останні слова Андрея Шептицького виявилися пророчими...

(газета «Український тиждень», 19. 04. 2011 р.)

Двадцять років існування

Марійська Дружина в Перемишлі

Християнська Марійська Дружина (ХМД), це релігійна жіноча організація при перемиській греко-католицькій парафії, покликана до існування парохом бл. п. митратом Теодором Майковичом 4 грудня 1990 року у день введення у храм Пресвятої Богородиці. Поштовхом до заснування ХМД був приїзд у листопаді 1990 р. вчительки з Києва з дітьми Чорнобильської зони з метою ближче познайомитися з Греко-Католицькою Церквою в Польщі та її вірними, щоб заціпити дітям релігійного духа і збагатити релігійні знання.

По кількох місяцях, у день Різдва Пречистої Діви Марії, 21 вересня 1991 року ХМД отримала від Архієпископа і Митрополита

Перемисько-Варшавського кир Івана Мартиняка архиєрейське благословення і грамоту як правна церковна організація. У цьому році сповнилося 20-років від цієї важкої дати.

Від часу покликання, релігійна жіноча спільнота звана Марійською Дружиною (в скороченню МД), вписалася в церковне життя як активно діюча організація.

Про її діяльність і досягнення можна прочитати на сторінках часопису Перемиської Єпархіальні Відомості ч. 9/2009 р., с. 156-158 та в журналі «Патріярхат» з грудня 2000 Ювілейного Року, а також в церковній газеті «Благовіст» ч. 7-8, 2001 р.

(Закінчення на 9 сторінці)

Членкині Марійської Дружини перед іконостасом в соборі св. Івана Хрестителя з грамотами і квітами, які отримали з рук Високопреосвященнішого Владика і Митрополита Перемисько-Варшавського кир Івана Мартиняка та пароха і опікуна МД о. митрата д-ра Євгена Поповича за молитви і 20-літню діяльність, яка впливає з потреб церковного життя.

Здобудеш волю, – будеш жити у вільній державі

Чи дійсно держава, за свободу якої віддали життя протягом століть і борячися з різного роду найздікаками мільйони її нездійснених громадян сьогодні вільна і незалежна? Ось, 24 серпня цього року Україна відзначала двадцятиріччя незалежності. Ювілей відзначали і на батьківщині, і в діаспорі. Проте президент Янукович відмовився від традиції організування у Києві військового параду та її інші святкування у столиці пройшли дуже мізерно, про що з неохотою говорять очевидці. Мотивацією такого стану мали бути надто великі кошти параду...

Натомість з цікавою ініціативою 24 серпня віддати честь жовнірами, що боролися за волю своєї батьківщини, а пізніше були інтерновані у польських таборах для полонених, вийшов о. Роберт Роса, парох у Щеціні й капелан Польського війська для греко-католиків. Щоправда у здійсненому заході взяло участь небагато осіб, але це може бути вже початком гарної традиції. Адже маємо вже в нашій громаді свідомих провідників, військових капеланів, яким напевно лежить на серці справа збереження пам'яті про загиблих жовнів-українців, які поруч з друзями-поляками виступали проти спільного ворога.

Ранком 24 серпня на військовому кладовищі в Тухолі зустрілися крім о. Р. Роси ще о. Леслав Лесик (також військовий капелан) з Любліна та редактор Богдан Тхір з Гурова Ілавецького. На могилах загиблих солдатів священники відправили Панахиду й запалили поминальні свічі.

За ймовірними даними у Тухолі похоронений поручник Іван Яросевич, який з туги за батьківщиною пробував втекти з табору, та отримавши постріл 9 червня 1920 р., помер наступного дня. Був уродженцем Збруї Бродівського повіту. Крім нього тут спочили ще хорунжий Яків Кикот (пом. 21. 01. 1921 р.) та стрілець Григорій Мигаль (пом. 20. 06. 1920 р.). Жовніри УГА у таборі в Тухолі перебували від травня 1920 р. до вересня 1922 р. (тут затриманий був також головнокомандуючий УГА генерал Мирон Тарнавський). Після ліквідації табору жовнірам, як громадянам Польщі, дозволили повернутися до своїх домів. Тут похоронені й інші українські солдати, яких примушено боротися в чужих арміях. На могилах віднайдено прізвища: Прохоренко, Марченко, Ткаченко...

На закінчення Панахиди відправленої отцями на тухольському цвинтарі присутні заспівали «Чуєш брате мій...», пісню Богдана Лепкого, сенатора РП і професора Ягайлонського університету, сьогодні якби вже трохи

забуту, але свого часу дуже популярну серед стрільцтва.

— Наша сьогоднішня молитва — відзначив о. Р. Роса, також відноситься до вчорашнього дня, коли ми всі в Європі відзначали пам'ять жертв тоталітарних систем. Тому ми молилися Богові, щоби вони більше не повторилися.

З Тухолі шлях повів до Александрова Куявського, де після війни 1920 року знаходився великий табір українських інтернованих армії УНР. Тут також отці відправили Панахиду на військовому цвинтарі й згадали пам'ять героїв минулого. Отець Р. Роса відзначив зокрема, що дана ініціатива у майбутньому може розвинутися, бо ж такі справи є нашим моральним обов'язком. Це ж може у прийдешньому посприяти справі глибшого пізнання спільного минулого обох народів. Сказав також, що двадцять річниця незалежності України у цьому році сходиться з дев'яносто річницею заснування цього кладовища. Створили його самі військовополонені на власні кошти. Посвячення цвинтаря відбулося 18 вересня 1921 року. Так, як тоді, тепер, 90 років пізніше, присутні відспівали над могилами «Заповіт» Т. Шевченка.

Наше коротке паломництво на військовому кладовищі мало також ширший вимір. Ми молилися й за жовнів інших національностей, зокрема польської, бо ж були вони союзниками в боротьбі з совітським загарбником. Гірко лише, що доля обох національностей покотилася у різних напрямках й Україна про незалежність може говорити щойно від двадцяти років.

У молитві за полеглих українських героїв, звертаючися до Господа, ми відспівали: «... Тож не погорди їхньою жертвою, а прийми їх, як прийняв Ти жертву праведного Авеля і ради неї, а радше свого великого милосердя і чоловіколюбства, прости їм всі гріхи й провини добровільні й недобровільні та упокій душі їх в мирі й посели в місці Твоєї слави, де спочивають душі великих Твоїх праведників, предків

Військове кладовище в Александрові Куявському.

На військових могилах у Тухолі.

Честь тим, хто боровся за волю своєї батьківщини.

наших, князів, великого рівноапостольного Володимира, Бориса й Гліба, преподобних Антонія і Теодозія Печерських, св. Йосафата й усіх святих, щоб вони разом оглядаючи несказанну красу лица Твого та насолоджуючись небесною радістю, славили Тебе по вічні віки. Амінь.»

Кам'яні пропам'ятні дошки на кладовищах подають інформацію, що в роках 1914-1921 у Тухолі було похоронено близько 5130 полонених

різних національностей, натомість, довідуємося, що в Александрові в таборі перебувало п'ять тисяч українських козаків — союзників Польщі в боротьбі з більшовиками.

Моління з нагоди 20 річниця незалежності України закінчилися вечером у Щеціні, де була відправлена Свята Літургія, під час якої присутні дякували Богові за вимріяний дар свободи.

Богдан Тхір

Помер Богдан Осадчук

19 жовтня помер професор Богдан Осадчук, видатний громадський діяч, який протягом свого життя активно виступав за польсько-українське примирення.

Український історик, політолог, журналіст, публіцист, народився в 1920 році в Коломиї. Після Другої світової війни Богдан Осадчук мешкав у Західному Берліні та працював пліч-о-пліч з Ежи Гедройцем в польському еміграційному журналі «Культура», що видався у Парижі.

Протягом останніх 60-ти років Богдан Осадчук був одним з найбільш відомих оглядачів подій, що відбувалися в країнах радянського блоку, був також кореспондентом «Neue Zuercher Zeitung».

Богдан Осадчук викладав новітню історію Східної Європи на Вільному університеті у Берліні.

Польсько-українські стосунки публіцист вважав ключем східної політики Польщі. У 2001 році за заслуги у польсько-українському примиренні діяч отримав найвищу нагороду Польщі — Орден Білого Орла. У 2006 році президент України Віктор Ющенко нагородив Богдана Осадчука Орденом Ярослава Мудрого.

Богданові Осадчуку був 91 рік.

Свого часу видатний польський письменник, лауреат Нобелівської премії Чеслав Мілош сказав про українського професора наступне:

«Осадчук — приклад юнацької енергії, яка з роками не вичерпується. Він постій-

но цікавиться світом, слідує за політичними подіями і коментує їх як незалежний журналіст, прихильник європейської інтеграції та польсько-української співпраці.

Він міг би стати натхненням для молодих поляків та українців, які страждають від апатії та браку заангажованості.

Він прикладом свого життя доводить, що вперте дотримання однієї справи дозволить знайти дорогоказ в хаосі історичних подій».

Хроніка важливих подій

- Богдан Осадчук народився 1 серпня 1920 року у вчительській родині в Коломиї
- Середина 20-х рр. XX ст. — родина переїздить під Сандомир (Центральна Польща)
- 1940 — працює в Українському допомоговому комітеті, м. Холм.

(Закінчення на 12 сторінці)

Синод Єпископів Української Греко-Католицької Церкви

(Продовження з 1 сторінки)

Єпископів Блаженніший Святослав, Отець і Глава УГКЦ, подякував гостям за зичливість і висловив побажання, щоб поглиблювалася співпраця між УГКЦ та бразильськими дієцезіями РКЦ і українськими громадськими організаціями, що діють на території Бразилії.

Перебіг Синоду

Безпосередньо перед Синодом Єпископів, з 31 серпня до 4 вересня, у м. Прудентополь (Бразилія) проходила V сесія Патріаршого Собору на тему богопосвяченого життя. Його делегати, представники церковних структур УГКЦ — єпископи, священники, богопосвячені особи і миряни з усього світу, роздумували над місцем і роллю богопосвячених осіб у житті та посланництві Церкви. Ця подія стала для синодальних отців нагодою краще пізнати сучасний стан та потреби чернецтва нашої Церкви.

Офіційний акт відкриття Синоду Єпископів 2011 року відбувся 4 вересня у Прудентополі урочистою Архиєрейською Божественною Літургією, в якій взяли участь численні єпископи, священники, богопосвячені особи та миряни. У проповіді під час Літургії Блаженніший Святослав підкреслив важливість молитви за успішне проведення Синоду та нагадав, що суттю цього церковного зібрання пастирів Церкви є розпізнання ними Божої волі щодо ввіреної їм Церкви.

Робочі засідання Синоду розпочалися 5 вересня Молебнем до Святого Духа. У своїй програмній доповіді першого дня Синоду Блаженніший Святослав проаналізував сучасний стан розвитку УГКЦ та окреслив пріоритети на найближчі роки, відзначивши, що «первинним завданням Церкви є проголошувати Слово Боже і надавати якісну душпастирську опіку нашим вірним. Саме цій меті мають бути підпорядковані наші структурні реформи, розвиток нових екзархатів, єпархій і патріаршої устрій». Глава УГКЦ висловив переконання, що найважливішою силою нашої Церкви у здійсненні цього завдання є її духовенство і монашество, та поділився своїм баченням щодо підготовки цих працівників у справі євангелізації. Він також звернув увагу на внутрішні та зовнішні загрози, які можуть стати перешкодою для Церкви у здійсненні її цілей. На закінчення своєї програмної доповіді Блаженніший Святослав закликав членів Синоду до співпраці у втіленні «Божого задуму щодо нашої Церкви».

Робота синодальних отців супроводжувалася особистою та літургійною молитвою. У день духовної застанови, який 8 вересня провів ієромонах Антоній Роїк, ЧСВВ, члени Синоду в розважанні над Божим Словом та в молитві просили благодаті Святого Духа, щоби своїми рішеннями чинити Господню волю. Щодня єпископи служили Божественну Літургію, під час якої визначені проповідники з-посеред учасників Синоду виголошували проповіді на актуальні церковні та духовні теми. За успішне проведення засідань молилися духовенство, чернецтво та миряни в усьому світі. Синодальні отці щиро дякують усьому Божому

людові Української Греко-Католицької Церкви за цю молитовну підтримку та закликають до дальшої співпраці у розбудові Церкви в Україні та на поселеннях.

На завершення Синоду Єпископів УГКЦ його учасники відслужили 11 вересня, в неділю, Архиєрейську Святу Літургію в катедральному храмі Святого Івана Хрестителя у Куритибі, подякувавши Богові за Його опіку над своїм народом, особливо впродовж 120 років із часу прибуття перших мігрантів з України до Бразилії.

Головна тема Синоду — «Стратегія розвитку УГКЦ на період до 2020 року»

Доповідачами головної теми Синоду були Високопреосвященний Владика Стефан (Сорока), Митрополит Філадельфійський, та Преосвященний Владика Давид (Мотюк), Єпарх Едмонтонський, які очолювали дві Синодальні робочі групи з опрацювання Стратегії розвитку УГКЦ на період до 2020 року. Митрополит Стефан (Сорока) у своїй доповіді накреслив основні цілі у розвитку нашої Церкви, які слід досягнути за наступні десять років, та запросив єпископат «здійснити подорож відновлення під проводом Божої присутності, присутності Господа і Спаса Ісуса Христа посеред нас». Владика Давид (Мотюк) пригадав синодальним отцям основні етапи цієї важливої роботи, що є результатом тривалих роздумів і копіткої праці багатьох експертів, представників єпископату, духовенства, богопосвячених осіб та мирян УГКЦ.

Результатом цієї роботи стала прийнята Священним Синодом практична концепція під назвою «Жива парафія — місце зустрічі з живим Христом». Владика одностайно ствердили, що парафіяльна спільнота відіграє ключову роль у пробудженні, зростанні та дозріванні у вірі кожного члена Церкви. Тому в найближчі роки особлива увага єпископів буде скерована на парафіяльну спільноту.

У парафії, що є основною складовою частиною Церкви, повинна віддзеркалюватися самобутність УГКЦ та мають здійснюватися всі найважливіші завдання, які Христос ставить нині перед своєю Церквою. Доповідачі пригадали загальні характеристики УГКЦ, якими є: східнохристиянська спадщина; скерованість до особи; розвиток служіння як всередині церковної спільноти, так і поза нею; доступність — відкритість для всіх, хто шукає зустрічі з Богом. На думку синодальних отців, живою можна назвати ту парафію, в якій добре розвинені такі елементи: провід — душпастирі в сопричасті з єпархіальним єпископом та у співпраці з чернецтвом і мирянами; Літургія — вірні моляться Богу і зростають в благодаті; катехизація — вірні отримують знання про свою віру й Церкву та вміють застосовувати ці знання у щоденному житті; койнонія/сопричастя — вірні будують спільноту єдності в любові; дяконія — вірні йдуть, щоб служити всім без винятку потребуючим; місійність — вірні євангелізують інших, запрошують їх до життя в Христі. Взірцем та ідеалом такої християнської спільноти є перша спільнота Христових учнів у Єрусалимі, а дороговказом для неї є напутні слова Божественного Вчителя: «Ідіть, отже, і зробіть учнями всі народи, хрестячи їх в ім'я Отця і Сина і Святого Духа, навчаючи їх берегти все, що я вам заповідав. Отож я з вами по всі дні аж до кінця віку» (Мт. 28, 18–20). У світлі прийнятої Стратегії ієрархи та душпастирі скеруватимуть свою увагу як на практикуючих членів Церкви (щоб дедалі більше залучати їх до місії Церкви), так і на тих, хто з різних причин віддалився

від Церкви чи ще взагалі не мав нагоди пізнати Ісуса Христа. Щоб роз'яснити всім душпастирям і вірним суть синодальних рішень та завдання, які стоятимуть перед Церквою найближчими роками, Глава Церкви, на основі синодальних напрацювань, незабаром опублікує окремих Пастирський лист.

Для втілення в життя прийнятої Стратегії розвитку УГКЦ на період до 2020 року Синод Єпископів визначив Робочу групу щодо її реалізації, яку очолив Преосвященний Владика Кен (Новаківський), Єпарх Нью-Вестмінстерський. А кожен єпархіальний єпископ ще призначить у своїй єпархії/екзархаті особу, яка увійде до складу Робочої групи та координуватиме втілення Стратегії УГКЦ в межах єпархії.

Важливою частиною Стратегії УГКЦ на період до 2020 року стане застосування для сьогоденних душпастирських потреб Церкви стародавньої практики катехуменату. Йдеться про поступове і системне впровадження в таїнства християнської віри дорослих, які бажають прилучитися до УГКЦ через Святі Таїнства християнського втаємничення, а також про поглиблення віри охрещених членів Церкви, котрі свого часу не мали змоги пройти відповідну катехизацію. Синод Єпископів розглянув перші напрацювання Робочої групи, яку очолює с. Луїза Цюпа, СНДМ, та доручив Патріаршій катехитичній комісії та Патріаршій літургійній комісії розробити необхідні посібники та літургійні тексти.

Не меншу увагу синодальні отці приділили пропозиціям, що їх подали учасники V сесії Патріаршого Собору, присвяченої питанню богопосвячених осіб в житті та посланництві Церкви. Члени Синоду взяли до відома результати роботи Собору, висловили подяку секретаріатові, оргкомітетові, єпархіальним єпископам, духовенству та мирянам Куритибської єпархії за успішну підготовку та проведення Собору. Підсумком синодальних дискусій на цю тему стала низка рішень, покликаних сприяти відновленню богопосвяченого життя в УГКЦ. Йшлося, зокрема, про піднесення Комісії у справах монашества до патріаршого рівня, опрацювання цілісної стратегії розвитку чернецтва в Церкві, запровадження окремого предмету «Богослов'я богопосвяченого життя» в семінаріях та інших духовних навчальних закладах, більше залучення богопосвячених осіб до євангелізаційної та місійної діяльності тощо. Єпископи звернули увагу на важливість літургійної молитви в житті богопосвяченої особи, на необхідність всебічного виховання ченців і черниць, а також на роль старших осіб у чернечих спільнотах. Моніторинг за виконанням рішень Синоду та напрацювань V сесії Патріаршого Собору на тему богопосвяченого життя владика доручили Патріаршій комісії у справах монашества.

Члени Синоду Єпископів також міркували над деякими питаннями канонічного та адміністративного характеру. Зокрема, обговорили проект нової редакції Партикулярного права УГКЦ, заслухали звіти про діяльність Патріаршої курії, комісій та відділів патріаршого рівня, а також звіти поодиноких синодальних комітетів. Цього року докладний звіт представили: Комітет у справах молоді, Комітет у справах мирян та Комітет суспільної справедливості та благодійної діяльності. На основі цих звітів були прийняті окремі рішення задля покращення діяльності Церкви в різних сферах душпастирського та суспільного служіння.

Єпископи УГКЦ надіслали привітання Святішому Отцеві Венедиктові XVI, високоповажній пані Дільмі Русеф, Президентів Бразилії; Кардиналові Раймундо Дамашено Асізу, Президенту Бразильської Єпископської Конференції; Кардиналові Горге Марію Бергольо, Президентів Єпископської Конференції Аргентини; Архиепископові Вустакію Пастор Кукихо, Президентів Єпископської Конференції Парагваю; Єпископові Карлосу Колаці, Президентів Єпископської Конференції Уругваю; Єпископові Александру Гоїчу Кармеліку, Президенту Єпископської Конференції Чилі; Архиепископові Убальдо Рамон Сантана Секері, Президенту Єпископської Конференції Венесуели; Архиепископові Карлосу Агіяру Ретесу, Президенту Ради Єпископів Латинської Америки (CELAM), а також до українських православних єпископів Північної та Південної Америки.

Окремим листом єпископи звернулися до Президента України Віктора Януковича, в якому висловили

Засідання Синоду Єпископів у Бразилії.

На екскурсію поїхало біля сорока учнів під опікою жіночого квартету і організатора, які на час виїзду майже нас не відпускали ні на крок, хіба щоб врахувати час вільний, тоді ми були справді вільні (адже тяжко доглянути стільки народу).

Подорожували ми автобусом. Двадцять чотири години в закритому приміщенні, сорок живих істот. А температура до тридцяти градусів вдень і п'ятнадцяти вночі. Різниця температур велика і це далось добре відчувати. Тоді ми зрозуміли, чому казали нам взяти спальні мішки. А кліматизація в автобусі діяла часом аж за добре, часом взагалі.

Під час дороги найбільше часу, як можна подуматися, провели ми на кордоні, але і так як на реалії польсько-української границі, це було досить швидко. Пройшла година і у наших паспортах появилася печатка „Україна 26.05.11. Ягодин”. Був вже четвер. Після такої зупинки ми далше прямували до Києва. В дорозі подивлялися придорожні дерева і грали в карти.

Почалося від Золотих воріт, а зараз при них був пам'ятник Ярославу Мудрому, а під пам'ятником якийсь вуличний віртуоз гітари, який в жоден спосіб не хотів дати себе сфотографувати. Під час нашого перебування у Києві ми відчули, що це місто повне музики і музикантів. Часто зустрічали ми саме таких, як не віртуозів, то просто музикантів, які презентували свою творчість.

Далі був Софійський собор, але біля нього ми тільки пройшли. Точніше побачити цю перлину архітектури ми планували аж в понеділок. Зате ми побачили Печерську лавру, де тримали владу чорно одягнені довгобороді монахи. Найбільше враження у Лаврі викликали печери, де без будь-якого джерела світла не було сенсу йти. Люди стиснуті тут у вузькому коридорі, якого ширина доходила місцями до метра. А щоб того було мало, колись там проживали перші монахи. В Лаврі знаходиться також музей мініатур.

Крім музиків, у місті було також багато голубів. Саме голуби приносили нам трішки

На центральному майдані Печерської лаври.

Вуличний цимбаліст.

Центр столиці — Майдан незалежності.

Борис добуває звуки з оригінального інструменту Лесі Українки.

Кілька днів у столиці

Кінець травня... для деякого це кінець травневих молитов, для інших просто кінець місяця, а для нас, учнів Української школи в Гурові Іл., це була поїздка до столиці України, Києва. Крім нас, поїхали ще випускники школи. У кожного з екскурсантів була особиста мета поїздки. Одні їхали, щоб побачити Київ вперше, інші, тобто ці що бачили місто раніше, хотіли добре бавитися, а ми, як другокласники, хотіли поїхати передувсім тому що, була це наша остання поїздка у такому складі.

Київ — місто в центральній Україні. В ранніх годинах вдалося нам там доїхати. Зразу поїхали ми до місця поселення. Призвичаєні до наших «готелів» на Західній Україні ми були готові на найгірше, однак наше місце проживання нас позитивно заскожило. Щойно тепер ми отримали відповідь на запитання „Чи буде тепла вода?” Була. Крім теплої води в кімнатах були також холодильник і ліжка — зовсім цивілізовані умови. Дістали ми дві години на це, щоб підготувитися до виходу в місто.

Першою атракцією, яку ми зустріли на шляху мандрівки, це київське метро, одне з найглибших у світі. Пізніше виявилось, що це була найбільша атракція екскурсії у Київ. Зараз після виходу з метро пішли ми пообідати. Набравши сили, подивилися Київ.

своє занепокоєння з приводу неналежного функціонування судочинства в Україні, захіання на статус української мови, незахищеності прав українських емігрантів та їх родин, а також порушили питання оплати Церквами послуг за енергоносії.

Головною темою наступного Синоду Єпископів було обрано покликання мирян. У зв'язку з цим синодальні отці обговорили проект документа про покликання мирян у Церкві, а 2012 рік вирішили проголосити Рокм християнського покликання з особливим наголосом на покликанні мирян. Актуальність цієї теми зумовлена ще й тим, що наступного року буде відзначатися 50-ліття початку Другого Ватиканського Собору, який у своїх документах підкреслює загальне покликання до святості всіх членів Церкви та вказує на необхідність більш активного залучення мирян до різних сфер церковного життя. Єпископи стверджували, що миряни УГКЦ загалом є відкриті до служіння в Церкві і потребують лише кращої організації та мудрого проводу з боку духовенства. Разом із тим буде звернено увагу на відповідну духовну підготовку мирян.

Синод Єпископів 2012 року вирішено провести в Канаді з нагоди 100-ліття прибуття туди першого єпископа для українців — блаженного Микити Будки.

за www.ugcc.org.ua

розваги, коли ми чекали на екскурсовода по музею Чорнобиля. Цей музей також викликав у нас велике враження. Темна кольористика, світлотіні і сама тематика музею присвячена трагедії після аварії реактора мовили самі за себе.

Після відвідин музеїв, соборів, церков і всього того, що можна побачити в Києві, почалася цікавіша частина виїзду — вільний час на Хрещатику. У місті відбувалися, між іншим, Дні Києва, а також час Останнього дзвінка для школярів. Що до цього другого свята — деякі з нас годину дивилися на сцену і думали „Що це за імпреза?”, поки не побачили великий напис „Останній дзвінок”. Це пояснювало, чому на Майдані було так багато учнів з перевішеними шарфами з написом „Випускник 2011”. Все-таки якийсь „міф” казав, що особи з шарфами є цього дня недоторкані міліцією.

Година десята і опікуни мусили нас зібрати і забрати в підземелля у метро, а пізніше в готель. Подорожуючи метро, дійшло до виникнення двоособової гепенінгової групи „The MetroHets” (назва групи мала бути писана через „а”, але хтось нерозумний записав замість цього „е”), яка мала на меті розвеселити подорожніх. Вдавалося це зовсім непогано, люди робили знімки і знімали фільми мобілками.

Усі учасники були обладнані навіть у план екскурсії, у якому, до речі, погоджувалася лише дата виїзду і приїзду. Згідно з новим планом, твореним «на ходу» і відомим лише керівнику виїзду, мали ми відвідати музей під відкритим небом у Пирогові. Поки ми там потрапили, загубилися в незнайній околиці. Час цей ми використали на те, щоб загоряти на сонці. Вкінці доїхав автобус до Пирогова. Як це у міських автобусах буває, завжди в них бракує місця і повітря, але коли ми вже були майже на місці, виявилось, що перед нами ще якесь два кілометри ходу. На місці пізнали ми правдиве значення фрази „музей під відкритим небом”. Відкрите небо було справді, а до того сонце також нам не відпускало. Екскурсовод у солом'яному капелюсі також не любив фотографуватися і нерано відповідав на запитання, зате частував нас несмішними жартами. Крім цього капелюшника у музеї були цікаві особи, як цимбаліст чи бандуристка,

які притягали до себе море народу. Можна сказати, що центральна Україна і Київ, це останнє місце, де можна зустріти знайомих. Однак у Пирогові вдалося нам зустріти друзів з Перемишля.

Цього ж самого дня знову перебігали ми під Софією, де грало п'ятьох молодих бандуристів і співали сатиричні пісні про свою любов. На жаль, ми поспішали на Андріївський узвіз за покупками. На базарі деякі з нас згубили триста гривень, інші два рази стільки, бо купили вишиті сорочки. Опісля пішли ми на обід, загубили чотири особи, повернули в готель, щоб залишити речі, і пішли знову на Майдан незалежності. Під саму сцену дістатися

було неможливо, тому почали ми танцювати на тротуарі. З'явився навіть китайський камерист і почав нас знімати. Аж дивно, що інші молоді люди не бавилися. Щойно під вечір більшою групою почали ми накручувати людей до забави.

Черговий день в Києві і черговий день боремося з гарячкою, яка панувала не лише на подвір'ї але і в приміщеннях. Ось, година сьома, треба вставати, щоб поїхати на могилу Кобзаря у Канів. Долаючи сто сорок кілометрів можна було відіспати в автобусі неспрошпану ніч.

Піднялися ми на Тарасову гору по триста шістдесяті п'ятьох ступенях.

(Закінчення на 7 сторінці)

Мотоциклом — у майбутнє

У давніших часах вершник на коні, це був символ волі і свободи. Мати свого румака означало бути вільною людиною. Часи змінилися, й сьогодні досіти живого коня можна лише в окреслених умовах. Проте появилися інші коні — сталеві, а точніше, гарно обладнані мотоцикли. Це ж вони сьогодні заступають колишнього чотирикопитного і популярність їх з року в рік зростає.

Появилися також братства любителів мандрівок у сідлах своїх сталевих коней. Членів нашої громади на Вармії та Мазурах, що полюблюють їздити мотоциклами, спробував цього сезону об'єднати о. Павло Старух ЧСВВ з Бань Мазурських. З байкерами справа настільки нескладна, бо ж вистачить кинути клич, подати місце і вони їдуть не чекаючи вигод у місці призначення.

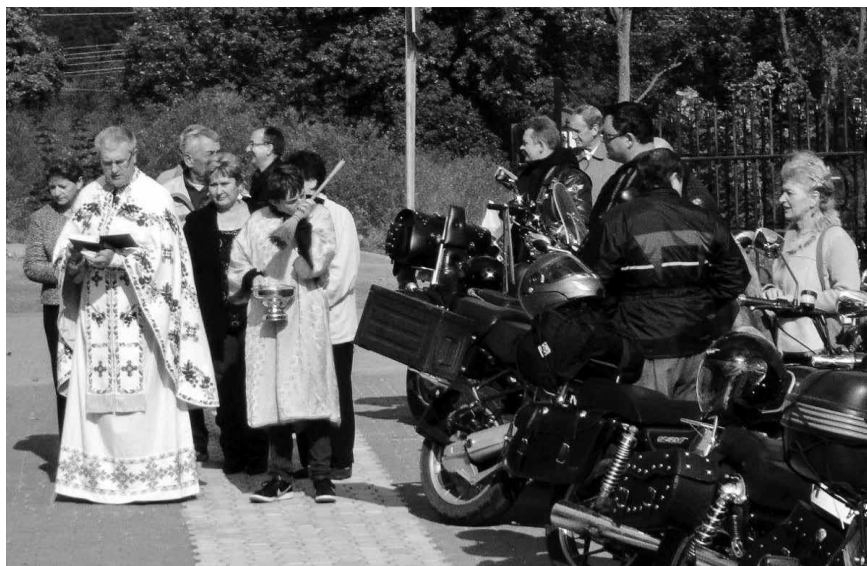
Вперше зорганізованою групою українськї байкери з блакитно-жовтими прапорцями на машинах появилися 16 липня ц.р. у відпустовому місці в Хшанові у Празник святих Петра і Павла силою близько двадцяти осіб. Взяли участь у літургії, спільно помолитися з прочанами, посвятили машини і роз'їхалися обіцяючи скоро зустрітися. Така нагода трапилася в суботу 27 серпня у Кентшині. З такою лише різницею, що до наших вершників приєдналися члени кентшинського клубу «Раст». Цього дня у місті відбувалися концерти присвячені 20 річницї незалежності України. Парад понад тридцяти мотоциклів став одною зі складових цих врочистостей. Очевидно, організатори за-

безпечили байкерів відповідною кількістю вареників зі сметаною.

Сезон закінчився 29 вересня в Банях Мазурських. Тут приїхали мотоциклісти з Гіжицька, Венгожева, Срокова, Гданська, Елку, Ольштинка, Білостоку, Бань Мазурських, Кентшина. Під час літургії, яку очолив о. Павло Старух ЧСВВ присутні подякували Всевишньому за опіку на дорозі. Була також відправлена Панахида за жертви дорожніх катастроф. Парафіяни Бань Мазурських постаралися, й пригостили прибулих теплими наїдками та напитками. Ще тільки, закінчуючи зустріч, байкери об'їхали містечко з парадом, а потім вже вирушили у мандрівку шляхом греко-католицьких церков околиці.

Про людей, які досідають сталевих коней можна думати і говорити по-різному, бо ж часто слухаємо про катастрофи, яких вони є учасниками. Але як різні бувають люди, так різні й мотоцикли. Напевно вершник на «чопері» чи «драгстері» поїде уважно, бо пам'ятає про смак волі і має приємність від їзди з відповідною швидкістю.

Богдан Тхір

Закінчення сезону в Банях Мазурських.

Зустріч в день празника святих Петра і Павла в Хшанові.

Сестра Марія Особа

— живий свідок об'явлень Пречистої Діви Марії на Золочівщині

Минулого року автор цих рядків відвідав маловідому широкому загалу Святу Гору або як її називають місцеві жителі — Святу Гірку, розташовану 60 км на схід від Львова між селами Білий Камінь та Ушня Золочівського району (див. http://www.bazylianie.pl/?option=com_content&view=article&id=1030). Свята Гірка отримала свою назву як місце, де в 1948 році об'явилася Матір Божя даючи свідоктво Божої опіки над Україною і зокрема, Українською Греко-Католицькою Церквою під час жорстоких переслідувань її советською владою. Одним із свідків цієї визначної події була пані Марія Особа. В Інтернеті є згадка про неї (див. <http://db.ichistory.org/index.php?pg=0&fstl=0&fst=0&st=16>), де вказано, що вона ймовірно померла в 1991 році.

Цікавлячись об'явленням на Святій Гірці автор дізнався, що Марія Особа тепер сестра Чину Святого Василя Великого, жива-здорова і проживає в селі Гавареччина близько Святої Гірки. Допомогти зустрітись із с. Марією автор попросив Романа Кубая, сина покійного о. Івана Кубая, який у тяжкі роки переслідувань УГКЦ советською владою опікувався сестрами-василіянками і в тому числі сестрою Марією.

Нагода зустрітись випала під час святкування 200 роковин із дня народження славного сина України о. Маркіяна Шашкевича. На Білій Горі відбулась урочиста Літургія, яку відправили Владика Йосиф (Мілян) та Владика Венедикт, в якій взяла участь і с. Марія Особа. Після Божественної Літургії автору вдалося порозмовляти з останнім живим свідком цього об'явлення. Сестра Марія — це бадьора жінка з веселим і радісним характером. Невисокого росту вона у свої 77 років

ходить, опираючися на милиці. Проте видно, що це їй абсолютно не заважає.

Цього пам'ятного дня, — розповідає с. Марія, — я ще з кількома дітьми пасла корови поблизу Святої Гірки. Десь біля восьмої години ранку діти побачили над Гіркою незвичне явище: гору покриту лісом оповила червона заграва. Пізніше з'явився терновий вінець. Над ним з'явилась постать Пречистої Діви Марії.

Під час об'явлення, — згадує с. Марія, — ми були перелякані і думали чи не видається це нам. Раптом ми побачили, що до нас іде знайомий хлопчина із села. Ми спитали його чи він так само бачить то само, що бачимо ми. Він схвильовано відповів, що бачить те саме.

Пізніше Пресвята Богородиця почала підійматися в небо й об'явлення закінчилося. Діти швидко кинулися до села розповісти батькам про те, що сталося. Батько с. Марії та інші селяни швидко побігли на Гірку подивитися, що там відбувається. На Гірці в цей час стояла невеличка каплиця збудована ще до війни. Прийшовши туди люди побачили джерело, яке било з землі, а також наче обпалені стовбури дерев із яких звисала кора. Потім дехто з людей казав, що бачив на листках цих дерев різні образи святих. На самій Гірці стояв приємний запах.

Ця новина швидко розлетілася по селі і до Марії завітав місцевий священик. Він пильно розпитував про об'явлення і сказав дівчинці, що вона матиме віщі сни. Так і сталося. Дівчинка снила різні сни. Про деякі вона розповіла. Так, с. Марія бачила у сні Богородицю, яка погладдила дівчинку по голові. Богородиця попередила, щоб дівчинка не розповідала про об'явлення «лихим людям».

Тому с. Марія після цих подій не спішила ділитися зі всіма про те чого свідком вона була. Коли бачила, що її слова можуть бути використані на шкоду Вірі, вона мовчала.

По розповіді с. Марії Роман Кубай, який був присутній при розмові розповів, що багато людей гадає, що Сестра вже померла. Це дуже розсмішило с. Марію. Потім вона зізна-

лася, що тепер часто думає як там буде на тому світі.

Потім ми разом із с. Марією відвідали Гірку. Через різні непорозуміння і спритність окремих осіб зараз на місці об'явлень повстав монастир УАПЦ, який широко пропагує об'явлення Пресвятої Богородиці «забуваючи» при цьому відзначити тих, хто були живими його свідками. В розмові с. Марія також заторкнула цю тему. Відвідуючи це святе місце с. Марія коштує водиці з джерела і молиться біля фігурки Богородиці, яку встановила УГКЦ.

Після закінчення розмови, насунулося на думку, як мало ми знаємо свою історію і як мало цінуємо те, що посилає Господь. Живі свідки тяжкого періоду історії нашої Церкви скоро відійдуть у вічність і заберуть із собою ці духовні скарби. То ж не будьмо, браття, байдужими, бо наша історія є так само багатою, як і історія інших християнських країн.

Володимир Мосоров

Джерело на Святій Горі

Сестра Марія та автор на Білій Горі 07.08.2011 р.

Феномен Григіра Крука

Україна, її народ з давен-давна стисло пов'язані з мистецтвом, яке мало для них так ужитковий, як і декоративний характер. Від сивої давнини, протягом віків під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників, спільними зусиллями і виснажуючою працею поколінь, під проводом талановитих постатей розвивалося національне українське мистецтво.

До провідних наших митців скульпторів слід зарахувати відомого у широкому світі Григорія Крука, який народився 30 жовтня 1911 року в сім'ї гончарів, де батько і дід виконували гончарську професію. Григорій мав молодшого брата Івана та старшу сестру Марію. Дев'ятирічним хлопчиком уперше переступив поріг сільської чотирикласної школи, яку закінчив з успіхом. Учитель Василь Лукасевич переконав батьків послати хлопця на дальше навчання. Після закінчення 5 класу в Нижнєві В. Лукасевич привіз талановитого учня до деревообробної школи до Івано-Франківська (Станіслава), де почав своє перше ремесничне навчання. Батьки не були вдоволені з цієї школи, бачили сина в майбутньому священиком, або вчителем. Після закінчення навчання в 1931 році він поїхав до Львова, де продовжував навчання в школі декоративного мистецтва, але недовго там вчився. Він став відвідувати майстерню Сергія Литвиненка, який щойно повернувся з Парижа, де продовжував навчання й виставляв свої роботи в салоні Тюльєрі. Григорій при ньому вчився, як повинен працювати скульптор, і в подяку за науку він виконував для нього та його друзів меблі. Працюючи над надгробком Івана Франка, С. Литвиненко доручив Григорієві зробити кайло, яке мав тримати Каменярь. Крук це виконав майстерно і захопив свого майстра. Алеж мрією Григорія було якомога дістатися на студію до академії мистецтв і стати справжнім скульптором. Навчався він у Кракові в класі скульптури професора Костянтина Ляцка. Фінансовий стан Григорія був вкрай тяжким, здебільшого він голодував, іноді рятуючись дешевим супом у їдальні Сестер Милосердя і допомогою українських студентів, які походили з більш заможних родин. Студіюючи він приєднався до грона українських студентів. Став активним членом угруповання українських митців "Зарево". Разом з Михайлом Зорієм, Михайлом Черешньовським, Арядною і Богданом Стебельськими, Денисом-Левом Іванцевим та іншими брав участь в культурно-освітній, а деколи і в політичній праці та підготовляв свої твори на виставки. Йому вдалося отримати престижне замовлення на виготовлення дизайну для вітваря церкви Святого Норберта у Кракові. Цей заробіток дав йому можливість продовжувати навчання в академії, яку Григорій закінчив з відзнакою.

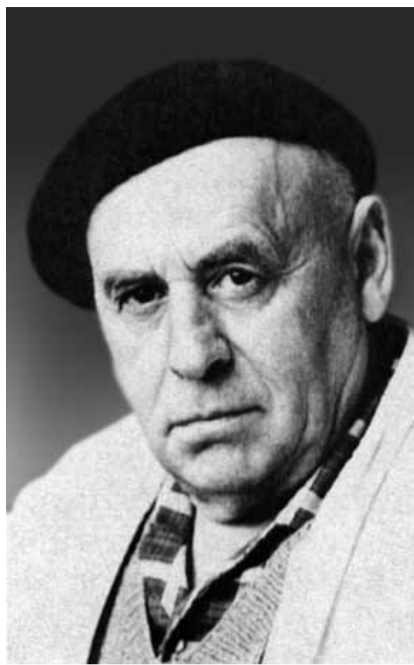
Професор Богдан Лепкий і директор Краківського музею мистецтва Станіслав Тілл вважали, що Крукові просто необхідно продовжити навчання в академіях за кордоном. С. Тілл допоміг отримати паспорт, а професор Лепкий написав лист-рекомендацію Іванові Мірчуку, директору Українського наукового інституту в Берліні. Так, у 26 років Крук переїхав до Берліна. В Берліні діяв Український науковий інститут (УНІ), створений в листопаді 1926 р. заходами П. Скоропадського. У 1934 р. Інститут став державною інституцією, прикріпленою до Берлінського університету. При Інституті заснували бібліотеку, архів преси і бюро наукової інформації. Тут працювали такі непересічні особистості, як В. Липинський, С. Смаль-Стоцький, Д. Чижевський, Б. Лепкий та інші науковці. До того середовища увійшов і Г. Крук. Поконали перші еміграційні труднощі він в новому місці відкрив для себе цілий світ мистецтва. Після побаченого він не уявляв свого майбутнього без навчання в Берліні. З допомогою Федора Ємця, який

працював в Академії мистецтв, він записався до класу скульптури професора Альфреда Фоке (A. Vocke). Помітивши здібності студента Професор виклопотав для нього навіть стипендію, а після її закінчення допомагав із відплатними замовленнями. А у вільний час Григорій заробляв на праці садівника у парках Ванзее. Згодом він познайомився з донькою Павла Скоропадського Єлизаветою. Вона сама займалася скульптурою, навчалася в Петербурзі, Берліні, Флоренції і дуже зацікавилася роботами Крука. Єлизавета умовила батька замовити у нього свій скульптурний портрет. Після успішного виконання Григорій був неодноразово гостем в дому Скоропадських. У 1939 році, після початку Другої світової війни, йому було дозволено залишитися в Берліні, однак позбавлено стипендії.

У 1940-х роках Крук був досить відомим у німецькому мистецькому середовищі. У 1947 році він взяв участь у збірній виставці, де показав кілька своїх скульптур. Його авторитет зростає після кожної з таких виставок. Крім того, він стисло співпрацював з Українським Вільним Університетом у Мюнхені. Григорій був доволі популярний вже наприкінці 1940-х, він був обраний офіційним членом журі палати мистецтва «Гаузер Кунст» у Мюнхені. Свій перший виїзд із повоєнної Німеччини Крук здійснив до Італії. Завдяки стипендії, що її надав «єпископ скитальців», Іван Бучко, апостольський візитатор для українців-католиків у Західній Європі, він протягом шести місяців вивчав там стародавні пам'ятки мистецтва й архітектури. Твори Крука висунули його на одне з перших місць у Західній Європі. Він утверджував себе як оригінальний скульптор з унікальним власним стилем і статичними формами різьби.

У 1963 році він виїхав до Рима, вирішивши створити портрет майбутнього Патріярха Йосипа Сліпого, звільненого після 18 років ув'язнення в Сибіру. Пізніше наш Патріярх улаштував для Крука аудієнцію в Папи Павла VI. За виконання в Римі скульптурні портрети Йосипа Сліпого та Папи Павла VI майстер отримав у 1964 році диплом та медаль Ватикану. Скульптурна спадщина Г. Крука включає твори класично-академічного напрямку, самотнього народного та експресивні й динамічні з природними формами й рухами.

Г. Крук був і залишається генієм в скульптурі і його творча спадщина понад 300 скульптур і тисячі малюнків, серед скульптурних робіт «Портрет Патріярха Йосипа Сліпого», «Монахиня», «Відпочинок», «Селянське подружжя», «Представники звольних змагань» тощо. Його портрети високого класу й експресіоністичні малюнки становлять окрему художню цінність і надбання нашої культури. Його скульптурні твори придбали Національний музей у Парижі, галерея Stenzel у Мюнхені, чимало творів куплено шанувальниками мистецтва й колекціонерами, серед яких професор Людвіг Ергард, колишній президент ФРН Генріх Любке, міністр іноземних справ Віллі Брандт та інші. Найбільшу скульптурну спадщину мистця зберігають Український вільний університет у Мюнхені та Бібліотека й Архів ім. Шевченка у Лондоні, створені Союзом українців у Великій Британії. В діаспорі Гр. Крук не те, що широко відомий і популярний, він становить національно-українську гордість. Його виставки між іншим відбулися в Мюнхені (1946, 1947, 1952, 1960, 1963, 1969). Митець також

Григір Крук 1911-1988.

мав персональні виставки в багатьох містах Америки, Канади, Азії (Пекін, Анкара) та Європи.

В останньому періоді життя відбулися пару виставок в Україні. У своїй статті для журналу «ART Ukraine» Людмила Пекарська детально описує життєвий та творчий шлях Григорія Крука. Його творчий почерк пані Людмила змальовує як результат поєднання «традицій знаменитих європейських шкіл», «глибокої народної основи» та «академічним професіоналізмом». Вона подає, як Григорій палко жив Україною. Для нього вона була найціннішим клейнотом. Доказом того митець у своїх творах зберіг в них український дух, — зазначає пані Людмила у коментарі до газети «День». Вона пише, митець ніколи не приховував свого українського походження та своєї української

ідентичності. Він, безумовно, належить до золотих імен України. Живучи за межами рідної йому Батьківщини Г. Крук ніколи не приймав жодного громадянства, хоча підданство йому пропонували Німеччина, Франція та Канада. З огляду на те, що сучасна українофобська влада в Україні під керівництвом В. Януковича не є зацікавлена розвитком української культури, тому варто з нагоди його 100-ліття від дня народження, популяризувати цю унікальну постать. І в першу чергу понести її до відома тих наших земляків, які про нього мало знають. Вправді у рідному селі Григорія Крука. Братишеві, вчитель Петро Боднарчук зібрав дуже цікаві спогади і документи, які стосуються митця і його родини. У його посіданню декілька мистецьких робіт. При школі зорганізовано невеликий музей, присвячений пам'яті митця, і з допомогою сільської громади встановлений на подвір'ї, де мешкала родина Круків, пам'ятний знак. Протягом трьох років, з 1988 по 1991 рік, ентузіясти митця збирали цікаві матеріали і у жовтні 1991 року відзначили 80-ліття Григорія Крука. На подвір'ю школи було встановлено тоді пам'ятний знак, як доказ любові до одного з найвідоміших у світі українських скульпторів. Наше завдання полягає в тому, щоб митець повернувся у свідомість української нації, якого комуністичний режим і сучасна влада хочуть знехтувати, як вигнаних і забутих. Митець помер на 77-му році трудлюбимого життя 5 грудня 1988 року у Мюнхені і там був похований.

Ярослав Стех

Кілька днів у столиці

(Продовження з 5 сторінки)

Пам'ятник Шевченка виріс перед нами на десять метрів. Побачили ми музей Тараса Шевченка і почули двогодинну розповідь саме про нашого Генія. Крім могили Шевченка на горі були ще два пам'ятники. Один сторожеві могили Тараса Іванові Ядловському, другий „...Олексі Грінику, який з любові до України та гніву до її гнобителів спалив себе на Тарасовій горі...”

Після повернення з Канева ми переодягнулися у вишивані сорочки і пішли в театр на виставу „Мартин Боруля”. У п'єсі була мова про те, що головний герой мав дочку і хотів її видати заміж, але не за того, що вона кохає, а за того, що є панського роду.

Понеділок, останній день у столиці. Потім мали ми їхати до Луцька. У Києві зайшли ми врешті-решт до Софійського собору, який ми стільки разів минали. Як можна додуматися, в середині, на майдані знайшовся ще один бандурист. Сидів на лавці зі священиком і говорив йому про це, що на Андріївському узвозі продають футболки з надруком „Дякую тобі Боже, що я не москаль”. Цікава людина, напевно патріот, що більше — говорив українською мовою, а про таких важко у Києві. Напроти Софії є Михайлівський золо-

товерхий собор, біля якого ми також тільки переходили.

Фуникулером ми спустилися вниз, щоб далі проводити обхідну екскурсію по місту. Бачили кілька цікавих будинків, між іншим, будинок з хімерами (без хімер), таємничий будинок з написом „Президент України”. Дещо втомлені вечером зібралися в автобусі і поїхали до Луцька.

Ніч в автобусі і душ на автозаправці — так виглядала дорога до чергової точки „програми” — музею Лесі Українки в селі Колодяжне кілька кілометрів на північ від Луцька. Цей музей був передостанньою точкою нашої програми. І тут мила несподіванка. У музею можна було офіційно фотографувати, а не тайком, як то ми робили раніше, і пограти на оригінальному фортепіано Лесі Українки.

Дальше ми вже їхали на кордон і до Гурова. На границі стояли багато довше як в той бік. Трохи часу минуло і прийшло нам попрощатися з Україною, Києвом, що закріплено печаткою у паспорті датою 31.05.2011 р. Деякі з нас охоче ще раз повернули би до столиці України, інші мали вже досить високої температури, а інші просто хотіли відпочити від відпочинку.

Михайло Тхір

Покрова Пресвятої Богородиці

(Продовження з 1 сторінки)

великого хору Святих. Божа Мати підходить до престолу, вклякає, довго молиться і заливається сльозами. Відтак встає, здійснює зі своєї голови прясну хустку-покров-омофор (з грецької мафоріон), і широко простирає її над народом у церкві. Видіння зникає. Св. Андрій і Епіфан, які бачили це видіння, зрозуміли, що Пресвята Богородиця прийшла, щоб рятувати місто. Подія чуда блискавично рознеслася по всьому місту. Вороги відступили. Місто було врятоване. Від тієї хустки-покрова і празник дістав свою назву. Покров-омофор стали символом опіки і заступництва Пречистої Діви Марії.

Хто був св. Андрій Юродивий? Загальноісторички приймають, що він своїм походженням був скіфом-слов'янином з південних земель Русі-України. Він з іншими невольниками опинився в Царгороді в одного багатого пана. Тут він пізнав і полюбив християнську віру. Роздумуючи над словами св. Апостола Павла: „Ми нерозумні Христа ради, ви ж у Христі розумні” (1 Кор. 4, 10), він почав поводитися як нерозумний-юродивий, звідси і його назва. Діставши від пана свободу, він багато часу проводив на молитві й читанні Святих книг.

Коли жив св. Андрій і коли було чудо покрова? На це питання важко дати ясну й задовільну відповідь. В цій справі думки істориків поділені. Одні кажуть, що св. Андрій жив за панування цесаря Льва I-го Великого (457-474 рр.). це є у V-му столітті, інші знову, яких є більшість, пересувають час життя св. Андрія на часи цесаря Льва VI-го Мудрого (886-911 рр.). це є на початок X-го століття.

Празник Покрова був у греків місцевим празником і після падіння Царгороду 1453 р. вони перестали його святкувати. Не знають також, чому якраз день 14-го жовтня став днем празника. Можливо, що того дня св. Андрій мав видіння, а можливо також тому, як деякі думають, що того дня Східна Церква відзначає пам'ять св. Романа Сладкопівця, який склав багато гімнів у честь Пречистої Діви Марії. Наступного дня після празника святкує наша Церква пам'ять св. Андрія Юродивого.

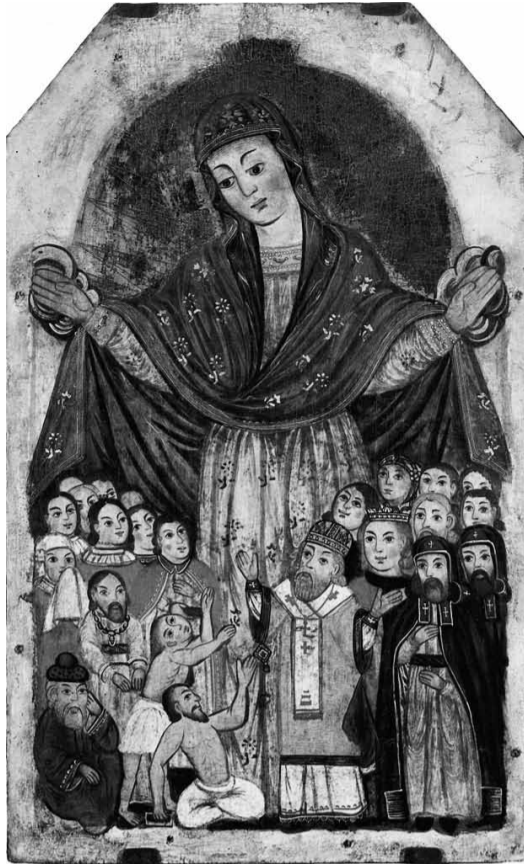
Празник Покрова має службу великих празників зі всеночним, але не належить до 12 великих празників. Він не має ані передані по-празденства.

Празник Покрова в Україні

Східна Церква у своїх богослужіннях залюбки підкреслює три найкращі привілеї Пресвятої Богородиці: її Богоматеринство, її Всебдіцтво і її Заступництво за нас перед Богом і якраз цей третій привілей Божої Матері найбільше припав до серця нашому народу. Наші князі, наші королі, наше військо, наші козаки й гетьмани радо вибирали Пречисту Діву Марію за свою Покровительку й Опікунку. Тут згадаємо дещо...

Князь Ярослав Мудрий 1036 р. розбиває печенігів і з вдячності до Бога і Його Пресвятої Матері будує в Києві собор Святої Софії і храм Благовіщення на Золотих Воротах. В церкві Благовіщення він 1037 р. віддає увесь народ в опіку Божої Матері. І так, з волі нашого монарха Пресвята Богородиця стає офіційною Заступницею, Покровителькою і Царицею нашого українського народу.

До Неї в тяжкі хвилини прибігали наші князі і їхнє військо. Князь Мстислав, в поході проти черкесів обіцяє збудувати церкву в честь Божої Матері, якщо Вона допоможе

йому перемогти ворога. Він перемагає і радо виконує свою обітницю.

Князь Володимир Мономах у своїх споминах каже, що свою перемогу над половцями завдячує Богові і Пречистій Діві Марії. Наші князі і їхнє військо йдучи в похід проти половців у 1103 р., склали обіти Богові і Пречистій Діві Марії, і розбили половців. Князь Ігор Святославович, герой епосу „Слово о полку Ігореві”, після своєї втечі з полону, йде з поклоном до чудотворної ікони Божої Матері, щоб їй подякувати за поміч і порятунок. Галицький король Данило після успішного походу на Чехію спішить з подякою до ікони Пречистої Діви Марії в Холмі та з поклоном складає їй багаті дари.

Деякі наші князі на своїх печатках використовували іконки Божої Матері або молитви до Неї. В новіших часах знайдено в Україні дуже старовинні золоті, бронзові й мідні нашійні іконки, звані з грецької енкалпіями. Один з таких енкалпіїв має грецький напис: „Богородице, будь моїм покровом і охороною, Амін”.

Наші славні Запорожці мали на Січі церкву в честь Покрова Пресвятої Богородиці з іконою її Покрова. На іконі понад Пречистою був надпис: „Ізбавлю і покрию люди моя...”, а від Запорожців, що під іконою, простягнена стрічка вгору до Божої Матері з написом: „Молим, покрій нас чесним Твоїм покровом і ізбави нас от всякого зла”. Вибравшись в похід на ворога, козаки проводили молебень до своєї Покровительки і ревно співали „Під Твою милість прибігаємо”. Повернувшись щасливо з походу, спішили до Неї зі щирою подякою. В їхній бойовій пісні „Нумо, хлопці, до зброї” приходять слова: „Нам поможе св. Юрій ще й Пречиста Мати турка подолати”. А Українська Повстанська Армія 30 травня 1947 р. проголосила празник Покрова своїм офіціальним святом.

В часах всенародного лихоліття, її свята ікона знаходиться в кожній українській хаті. Історія нашого народу записала нам багато чудесних випадків помочі Божої Матері, передусім у часі нападу ворогів на нашу землю.

Кому незнана чудесна захорона почаївського монастиря в липні 1675 р. перед турецькою облогою? На ревну молитву монахів і вірних Пресвята Богородиця з'явилася

над монастирською церквою і своїм омофором заслонила монастир. Ту чудесну подію увіковічила пісня в честь Божої Матері „Ой, зійшла зоря вечерова над Почаевом стала”. Почитання Пресвятої Богородиці в українському народі як Заступниці і Покровительки найкраще з'ясовує сільська хроніка Яжова Старого в Галичині. Згадуючи про страшні татарські напади і небесну опіку Пречистої Діви Марії, та хроніка каже: „Народ переляканий і збідований втікав до своєї церкви, падав на коліна перед іконою Божої Матінки, молився гаряче й ніколи не був позбавлений її опіки”.

Дух богослужіння празника

Богослужіння цього празника віддзеркалюють глибоку віру соток століть Східної Церкви й нашого народу в заступництво й опіку Пресвятої Богородиці.

На стихирах малої вечірні Церква взиває усіх вірних до святкування празника Покрова: „Прийдіть, всі любителі празника, і прославно чесний покров Божої Матері. Вона бо до Сина благально руки простерла, а її святим покровом весь світ покритий. Тому устами й серцем, піснями і співами духовними, з усіма, що прибігають, святкуймо світло”.

У стихирах вечірні й утрени, в тропарі й каноні св. Церква оспівує свою любов, беззастережно довір'я в її могутню опіку і спору поміч, її роль в нашому спасінні та превелике материнське мило-

сердя. „Богородице чиста, — співаємо в першій стихирі великої вечірні — Ти велике Заступництво для печальних. Ти скоро помічниця, спасіння й укріплення світу. Ти глибина милості, джерело Божої мудрості, для світу покров. Величаймо вірні і славимо невимовно її світлий омофор. Повна ласки, радуйся з Тобою Господь, подавай світові велику милість”.

Тропар 9-ої пісні канону славить її привілей ціляти недуги душі й тіла та визволи від усіх бід: „Ти прийняла від Бога дар, щоб, як Божа Мати, зціляти недуги всіх християн і від бід визволяти і гріхи прощати і з неволі та від усякої нужди спасати. Тож і нами не погорди, Госпоже, бо Ти знаєш, чого потребуємо: здоров'я для тіла і спасіння для душі”.

Св. Отець Пій X-ий в 1912 р. сказав до нашого єпископа Микити Будки такі слова: „Ваш народ не може загинути, бо має дві заповіді: ваш народ любить Євхаристійного Ісуса і Пречисту Діву Марію. З цими заповідями народ не може пропасти”.

Так, ми сильно віримо, що гаряча набожність нашого народу до Пресвятої Богородиці, як своєї Покровительки й Заступниці, є найкращою заповіддю, що Вона нашого народу ніколи не залишить і заступиться за нас перед своїм Сином та випросить в Нього ту превелику ласку, що на наших рідних землях упаде царство тьми й неволі і знову запанує царство її Божого Сина.

(рісу)

З прощею до Ярославської Богородиці

Подією надзвичайної ваги для кожного з нас стала проща, яку ми довершили у серпні цього року, до ярославської ікони Божої Матері Милосердя Двері.

Ми, учасники прощі глибоко дякуємо за організацію цієї небуденної й незабутньої подорожі отцю Івану Лайкошу та його дружині. Вони подбали про все, що необхідне паломникам на рівні духовному, як і побутовому. Протягом шести днів прощі ми відвідали багато святих і дорогих серцю місць.

Прощу ми почали в Ольштині святою Літургією, після якої наш автобус подався у напрямку Супрасля. Там ми відвідали колишній монастир Отців Василіян, готично-ренесансну оборонну церкву та дуже гарний музей ікон.

З плином річки Буг, по дорозі до Ярослава, наша група затрималася, щоби помолитися й подивитися греко-католицької та православної церкви, понасолоджуватися їхньою неповторною красою. Землі наших предків відкривали історію нашого минулого та історію нашої віри. В селі Ліски на місцевому кладовищі ми поклали квіти на могилі отця Мирослава Ріпецького та його дружини. Помолитися тут також Панахидою.

Далі, по дорозі був Холм. Прогулянка чудово відреставрованими підземеллями, доріжками Старого

Учасники прощі до Ярослава та на рідні землі.

Марійська Дружина в Перемишлі

(Продовження з 2 сторінки)

Марійська Дружина у Перемишлі нараховує більше 20 членкинь.

Від 1997 р. духовним провідником ХМД є парох о. митрат д-р Євген Попович.

За його поради і духовну опіку ми тією дорогою висловлюємо глибоку вдячність.

Зіставляючи числа кількості членкинь в МД, напротязі 20 років, на жаль, вони не збільшуються. Старість, хвороба та смерть поменшують ряди нашої церковної організації. Ми про них пам'ятаємо і за них молимося у кожен п'ятницю і суботу на наших збірних молитвах.

Крім молитов Марійська Дружина працюючи за статутом опрацьованим на досвіді Львівської Марійської Дружини, зобов'язана є доходити до джерела Христової науки і Його правди, жити нею нащодень та ділитися з іншими, розгортати діяльність сперту на християнських принципах, тобто з християнською любов'ю допомагати людям немічним, хворим і потребуючим душевної підтримки, організувати співи присвячені Пречистій Діві Марії, по змозі щоденно брати участь у Богослужіннях, приймати Святе Причастя та один раз у місяць в першу п'ятницю, або суботу приступати до Св. Тайни Покаяння, в кожен п'ятницю і суботу по Службі Божій від год. 8.00 до 9.15 брати активну участь в молитві, щоб в Ісуса і Марії випрошувати ласки для себе, духовенства, парафіян, України і цілого світу та складати подяку за їх отримання.

Марійська Дружина виконує також завдання, які випливають з потреб церковного життя як: організування зустрічей при «Куті» на Свят-вечір чи при «Свяченому» на Великдень, брати активну участь на зборах парафіяльних організацій.

Напротязі 20-літньої діяльності МД організувала кілька прощ до святих місць, де знаходяться чудотворні ікони Пречистої Диви Марії, і далі є їх учасниками. Відвідала в Україні: Крехів, Зарваницю, Почаїв, Бучач, Гошів і Львів.

У травні щоденно перед іконою Кальварійської Божої Матері в Архикафедральному соборі у Перемишлі молимося на «Маївках».

В часі храмового празника в Ярославському санктуаріумі на свято Преображення Господнього (19 серпня), кожного року заносимо прохання і складаємо подяки за отримані ласки перед Чудотворною Іконою «Милосердя Двері».

На території перемиської парафії річично беремо участь у прощах до святих місць Марійного почитання, де служаться Служби Божі (Нові Сади під Пацлавською Кальварією, Кругель, Красичі).

Заходами МД у 1995 р. був запроєктований і виконаний єпархіальний прапор, який знаходиться в Архикафедральному соборі.

З ініціативи МД у 1996 році була опрацьована відеокаста під заголовком „3 життя української громади міста Перемишля”, на якій записано гостинний концерт моло-

Проща до Марійських місць в Україні.

діжного хору «Херувими» зі Львова, традиційне свято «Миколая», традиційну святочну «кутю», переринацію фатімської статуї Божої Матері до Архикафедрального собору і Йорданське свято над Сяном з фатімською статуєю Пречистої Диви Марії.

У 1996 році Марійська Дружина опрацьовала емблему для Марійського листка. З нагоди Ювілею 10-ліття хіротонії Владики Івана Мартиняка, заходами Марійської Дружини у 1999 році, вишито 10 хоругв і прапор Марійської Дружини, під яким членкині урочисто беруть участь на всіх Богородичних святах.

У 2009 році Марійська Дружина придбала власну печатку, яку використовуює для офіційних потреб.

З нагоди принагідних святкувань і ювілеїв духовних осіб Марійська Дружина, як церковна організація, з квітами складає урочисті побажання записані на листівках.

Нащодень дотримуємося вислову Папи Івана Павла II — „більше бути, ніж мати”, щоби жити сакраментальною вірою.

Кілька разів членкині МД оплатили і довели транспорт з одягом для сиротинця в Україні. Збирали також гроші на потреби будови Патріаршого Собору в Києві і на інші цілі, які виникають з потреб нашої УГКЦ.

Великим бажанням членкинь Марійської Дружини у Перемишлі є те, щоб в усіх церквах були організовані Молитовні згромадження для прослави Господа Бога, де кожна особа, через спільну молитву могла б знайти полегшу від життєвих клопотів і при Божій допомозі розв'язувати різні життєві проблеми. У цій справі був опрацьований Листок Марійської Дружини під заголовком «Долучіть до нас», що його відчитано на Краєвій нараді Союзу Українок у Варшаві в 2000 році. Він надалі є актуальний.

Ми в Перемишлі керуємо звернення до наших перемишлян, які хотіли б свій час посвятити на спільні молитви і винакаючу з потреб Церкви діяльність. Долучіть до нас, а Господь Бог сторичею Вам за це нагородить.

Берімо приклад з інших. Ось в газеті «Благовіст» (2001 року) була надрукована стаття «Маріянок» з Нью

Йорку п.з. „Станьмо згідно друг при другу” скерована до «Маріянок» з Перемишля, де авторки точно описують свою діяльність напротязі 50-ти років існування цієї організації.

Ми з нагоди нашого Ювілею, усім нашим членкиням, за zaangażованість в діяльності і щирі молитви складаємо сердечну подяку і бажаємо від Господа Бога благословення на кожний час та щоб Вами занесені молитви завжди були вислухані.

Щирі побажання доброго здоров'я і Божого благословення в усіх благододних справах складаємо також церковним організаціям, їх «Маріянкам», які вже працюють, і тим, які бажають приступити до організації, щоб прославляти Ісуса Христа і Пречисту Діву Марію з Ангелами і Святими.

Особливу подяку з низьким уклоном заносимо нашим Дорогим Душпастирям, які нам уділяють щирої апробати на наше існування, на молитви і діяльність. В першу чергу Преосвященнішому Архiepіскопу і Митрополиту кир Іванові Мартиняку і парохів отцю митрату д-ру Євгенові Поповичу за душевну підтримку, Боже благословення, зичливі слова і за індивідуальні грамоти для нас, членкинь, а отцю сотрудику Павлу і отцю митрату Михайлову Фецьку за повчальні проповіді на відслужених з нами Службах Божих.

Нехай Добрий Господь додає сил далі так віддано Йому в Його Винограднику служити.

Щастя Усім Боже на даліші літа!

За управу Марійської Дружини — Катерина Козак, Перемишль

Міста й спостереження за ще не зовсім затертими українськими слідами принесли нам хвилини глибокого призадумання.

У день 18 серпня ми прибули до ярославської чудотворної ікони. З нагоди 15 річниці коронації мали ми всі нагоду взяти участь у торжественних Богослужіннях у соборі Преображення Господнього. Архiepірейську літургію очолив блаженніший Патріарх Святослав, Глава нашої Греко-Католицької Церкви. Після літургії була нагода зустрітись та поговорити з приятелями, які також тут приїхали, та послухати святкового концерту.

Наступного дня ми подалися до села Млини, щоби відвідати могилу композитора гим-

Ярославський храм (зліва) та Чудотворна ікона Богородиці «Милосердя Двері»

з найдавніших дерев'яних греко-католицьких святинь у Польщі. Далі наш шлях повів до Перемишля, де мали ми нагоду зустрітись з Високопреосвященнішим Митрополитом кир Іваном Мартиняком. Також були ми удостоєні великої честі доторкнутись мощей св. Йосафата й відчутти своє преображення.

Під час цілої мандрівки поміж нас панували атмосфера приязні та доброзичливості. Прочани співали українських пісень, ділилися враженнями про побачене.

Закінчуючи, від імені учасників ще раз дякуємо організаторам, отцю Івану та його дружині Мирославі за нагоду так чудово провести цих кілька днів на рідних землях. Нехай добрі помисли й енергія йдуть з вами завжди у парі. Нехай вас Бог благословить.

Дарія Якимець та усі прочани

ну України отця Михайла Вербицького. Тут спільно з групою прочан з України всі заспівали «Ще не вмерла Україна».

Свято Преображення Господнього ми провели в Хотинці, перед іконостасом одної

Ми вже звикли до ситуації, що коли засоби масової інформації (у більшості) повідомляють про Україну, то показують її від негативного боку, показують країну, де лише розвинута страшенна корупція, а за легальну політичну діяльність (приклад прем'єр-міністра Юлії Тимошенко і міністра Юрія Луценка) можна потерпіти багатолітнім покаранням.

Проте воно не все так. Відвідуючи незалежну від двадцяти вже років Україну, а особливо мандруючи її не конче рекомендованими шляхами, дійсно, стовідсотково зустрінемося з яскравими негативами (проте це вже матеріал на окрему статтю), але побачимо й таке, для чого варто подлати всякі невідгоди й зустрінутися з людьми, відданість яких своїй батьківщині безмірна. Так було давно, так залишається до сьогодні, може тільки тепер з такою різницею, що якби патріотизму менше.

Безсумнівним скарбом України, яким можна гордитися перед світом, залишається її неповторна архітектура, зокрема сакральна, над якою працювали цілі покоління архітекторів доводячи свої твори до вершин майстерності. Їх прізвиська часто позабувалися чи то за причиною плину років, чи за причиною доцільного замовчування, але про них свідчать імпозантні творіння розкинуті по всій території країни. Про митців, що клали підвалини під нову, власне українську архітектуру сьогодні говориться і пише щораз більше, а їхні імена стають відомими щораз-то ширшому колу шанувальників мистецтва.

Подорожуючи Галичиною уважний спостерігач зразу помітить, що зокрема багато тут будували на зламі XIX і XX століть. Громади стали запрошувати до зведення нових храмів чи реконструкції давніх фахових архітекторів, митців, малярів та різьбарів, що мали вже свої поважні фірми й могли виконати практично будь-яке замовлення. Не без значення була також діяльність заснованого у 1898 р. з ініціативи І. Труша, М. Грушевського, В. Нагірного та Ю. Панькевича "Товариства для розвою руської штуки", метою якого стало: «Піднести наше мистецтво і втворити руську школу штук красних».

вала австрійська поліція. Після звільнення він продовжив навчання і у 1912 р. закінчив політехніку. Вирішальний вплив на формування Євгена Нагірного, як архітектора мали проф. Іван Левинський та архітектор Вавжинець Дайчак, у чиїх творчих майстернях він стажувався. Згодом, на творчі погляди сина безпосередньо вплинув сам батько, у проектно-будівельному бюро якого Нагірний працював. Їх творча співпраця була перервана Першою світовою війною, потім у 1915 р. другим арештом і засланням Євгена цього разу угорськими урядовцями, що стали правити у Львові. Повернувшись із заслання, архітектор займається відбудовою зруйнованих споруд у м. Долина. Після смерті батька та молодої дружини, з маленькою донечкою на руках, повернувся до Львова. У 1922 р. заснував власне архітектурне бюро, яке знаходилося до 1940 р. на пл. Ринок.

У 1939 р. після входу Західної України до складу УРСР, Є. Нагірний разом з Миколою Мікулою створює Львівську організацію Спілки архітекторів України. Він стає членом спілки і до кінця життя виконує функції заступника голови, керує секцією охорони пам'яток архітектури у Львівському облвиконкомі, викладає у Політехнічному

Архітектор українського національного стилю

– Євген Нагірний

Зокрема над пошуками нових форм у будівництві працювали, вивчаючи народну архітектуру і етнографію, що пов'язувалося з постійними виїздами у віддалені регіони України, львівські архітектори: Василь та Євген Нагірні, Сильвестер Гавришкевич, Іван Левинський, Олександр Лушпинський, Тадей Обмінський, Лев Левинський та ще багато інших.

У Бродівському районі Львівської області розташоване село Берлин (не так дуже далеко від київської траси), а в ньому знаходиться неймовірно гарна, доволі простора, витончена у кожному деталі п'ятикупова дерев'яна церква. Збудована вона за проектом Євгена Нагірного у 1933 р. (сина Василя Нагірного, провідного львівського архітектора зламу XIX і XX століть). Помімо того, що знаходиться вона лише кілька кілометрів від головної дороги, й захоплює своєю красою навіть мало «виробленого» туриста, її чомусь не надто часто відвідують даючи перевагу наприклад досить занедбаним замкам «Золотої підкови Львівщини». А шкода, бо вже дивлячися цей храм, насолоджуючися його формою, можемо впевнитися, що архітектор здійснив проект оснований на народному будівництві користаючи з найкращих його зразків. І зробив це дуже вдало.

Євген Нагірний народився 13 серпня 1885 р. у селі Рудно біля Львова у сім'ї архітектора і громадського діяча Василя Нагірного. Після закінчення гімназії, у 1903 р. вступив на архітектурний факультет Львівської політехніки. Проте, незабаром його, як активного борця за український університет, заарешту-

інституті, а з 1947 р. і у Львівському державному інституті прикладного і декоративного мистецтва.

Помер Євген Нагірний 8 липня 1951 р. Похований на Личаківському кладовищі, поруч із батьком.

Коли наприкінці 1980-их років померла друга дружина Євгена Нагірного, яка не залишила заповіту, архівні документи планували вивести на сміття. Запобіг цьому професор Борис Возницький, директор Львівської картинної галереї, й архів митця знайшовся у фондах цієї ж інституції.

Як подає література, архітектор у своїй творчості не переставав у пошуках та експериментах, інколи кілька разів переробляючи свої проекти. Пошуки українського національного стилю переростають у ньому у два потужні напрями: український модерн та українське необароко. Для другого етапу характерний більш виважений вибір стилістичних прототипів, еkleктичність має не настільки яскраво виражений характер, архітектор все рідше використовує в проектах архітектурні деталі та мотиви, більше значення надається гармонії та естетиці загального архітектурного образу. Важливою рисою творчості Євгена Нагірного було прагнення поєднати особливості національної спадщини з надбанням прогресивної світової думки для того, щоб досягнути єдності народного та міжнародного, споконвічного і новітнього. Національні традиції були переосмислені згідно із стилістичними уподобаннями нового часу. Вони були розвинуті та оновлені, спрямовані на пробудження на-

Храм св. Параскеви у селі Берлин (1933).

Церква Успіння Пр. Богородиці на Страдецькій горі (с. Страдч — 1927).

Церква св. Архангела Михаїла — Чесники (1911).

Стара церква св. Миколая у Чесниках (XIV ст.).

ціональної свідомості народу, піднесення його духовних надбань.

Галичина рясніє храмами, які збудовані за проектами обох Нагірних. Після закінчення II Світової війни вони знайшлися за різними кордонами, так що маємо їх трохи і в Польщі — близько сорока, проте деякі з них вже стерті з обличчя землі. Кілька соток церков залишилися в Україні і їх сьогодні реставрують. Інша річ, чи згідно з задумом архітекторів, бо чи могла би сподобатися давнім архітекторам блиска синя чи золота бляха на куполах і стіни пошиті пластиком та ще доповнені пластиковими вікнами.

З будівництвом церков бувало по-різному. Не завжди все скла-

далося так, як замовники разом з архітекторами собі цього бажали. Ось цікавий матеріал віднаходимо у виданні «Чесники — давнє село опільського краю» авторства Романа Коритки й Дениса Белея: «У 1904 р. комітет замовив у львівського архітектора, славного зодчого сакральних споруд, Василя Нагірного спроектувати план побудови церкви. Проект разом з батьком узявся розробляти і його син Євген Нагірний. Але тут же виникла серйозна перешкода: дідич Мелінський відмовився виділити місце під будову у центрі села. А члени комітету обрали дуже вигідну площу посеред села, на схилі узвишшя, що називається

Вісім церков до списку ЮНЕСКО

Церква св. Миколая у Буську (1926).

Церква св. Петра і Павла у Комарні (1926).

Церква св. Архангела Михайла в Кутах (1697-1937).

ся Підгора. Хотіли, аби людям було близько до Божого храму. Це було єдине місце, де дозволялося звести церкву. Але з практики всі знали, що старшим людям дуже важко видиратися на вершину такого пагорба. Адже стара церква Вознесіння Господнього власне й стояла на подібній крутизні. То ж задумалися члени будівельного комітету: що чинити? Та порадившись зі священником о. Миколаєм Любінецьким, вирішили зводити церкву на горі. Але спершу мусли вершину горба розкопати і підготувати майданчик під фундамент храму. І невдовзі закипіла робота. Кожного підвечір'я збиралася на толоку сільська молодь, розкопувала пагорб, рівняла гору.

Другий етап будівництва пов'язаний із заготовкою кам'яних брил, їх привозили кінями та волами з села Демня Бережанського повіту. Відстань між Чесниками та Демнею — одинадцять кілометрів. І їй приходилося долати по двічі вдень, а інколи й три рази. У Чесниках камінь обтисували, виготовляли з нього будівельний матеріал. Цією марудною працею каменотосів

керували майстри-спеціалісти з Відня. На перших порах стіни зростали на очах, але десь через рік-два трапилася причина, що серйозно сповільнила будівництво. Що сталося, точно пояснити неможливо, але людина, від якої залежала організація праці, кудись зникла. Проте восени 1911 р. будівництво храму було майже завершено і освячено титулом св. Архангела Михайла. Розміри церкви: довжина 52 м, ширина 33 м, висота від підлоги до купола 25 м. І все ж недоробків залишилося чимало. Тому будівництво практично тривало. У 1912 р. Євген Нагірний виконав коректуру проекту. Повністю будівництво церкви закінчилося в 1914 р.

Цього року минуло шістьдесят років від смерті одного з наших найвидатніших архітекторів, чия творчість знаходить сьогодні немало наслідників, оскільки сакральне будівництво в Україні бурхливо розвивається, бо ж багато громад зводять нові церкви. Варто, отже, пам'ятати про тих, хто будував колись і робив це дбайливо і глибоко передумано.

Богдан Тхір

Для внесення до списку ЮНЕСКО відібрали вісім українських дерев'яних церков. Чотири представляють Львівщину, дві — Івано-Франківщину і дві — Закарпаття. Про це повідомив провідний науковий спеціаліст інституту «Укрзахідпроектреставрація» (Львів) Василь Слободяню Говорячи про вимоги ЮНЕСКО, експерт зазначив, що передусім це — ідентичність та інтегральність церковної споруди. Пам'ятка має бути збудована з автентичних матеріалів. Друга вимога — збережений історичний ландшафт, у тому числі зелені насадження. Третя — про пам'ятку повинна дбати держава.

«А якщо згадати, що за 20 років незалежності України на збереження дерев'яних церков з бюджету не виділено жодної копійки, то висновок напрашується сам. Це має бути окрема державна програма з чітко визначеним фінансуванням», — підкреслив В. Слободян.

Він також зазначив, що процедура включення до списку ЮНЕСКО є досить складною: «Має бути попередня заявка. Поки що — окремо українська і окремо польська — заявки «висять» на сайті ЮНЕСКО ще з січня 2010 року. Там є опис усіх восьми наших пам'яток, загальні дані, аргументація, чому саме їх відібрано».

«Зараз наш колектив працює над великим спільним українсько-польським поданням, — розповідає В. Слободян. — У ньому детальні описи кожної церкви, церковного вистрою, навколишньої території, повна історія храму і коротка — місцевості. А ще — фотографії, креслення, карти, обміри, архівний матеріал, державні документи про внесення їх

до числа пам'яток, встановлення охоронних зон тощо. Дуже важливим є розділ про те, як держава збирається дбати про пам'ятку, які роботи виконувати, хто їх оплачуватиме. Помилково думають, що кошти на збереження пам'яток надає ЮНЕСКО... Ця організація ніколи ніяких коштів не виділяє. Ще одним документом, який вимагають організатори, є опис туристичної привабливості об'єкта, можливості доїхати, переночувати тощо».

Що стосується подальшої процедури, то, за словами спеціаліста, за ці питання відповідає Київ. «Подання йде за підписами Міністра культури та Міністра закордонних справ. При цьому спільне подання робить лише одна держава. Ми домовилися з поляками, що це робитиме Україна, бо маємо лише три пам'ятки, які входять до списку ЮНЕСКО. Менше (одна) — лише в Молдові», — додав В.Слободян. Він також повідомив, що подання має бути завершено до кінця вересня, а у січні воно потрапить до штаб-квартири ЮНЕСКО, чії спеціалісти впродовж року ухвалитимуть рішення. І тільки в середині 2013 року українські дерев'яні церкви можуть потрапити до списку ЮНЕСКО.

(арі)

Нововідреставрована церква у Гребенному.

Перший раз у перші класи

«Я не бачив України,
В Україні я не жив,
Та її одну, єдину,
Я всім серцем полюбив»

З радістю співали і читали вірші першокласники під час врочистості прийняття у ряди учнів Української школи в Бартошицях. Аж 21 учень з хвилюванням склав присягу бути добрим учнем та з гідністю представляти свою школу.

З нагоди першої річниці
єрейських свячень

складаємо Отцю Ярославу

гарячі вітання і бажаємо
Божого благословення
у душпастирській праці
і в родинному житті.

Марія і Петро Чухта,
Богдан з родиною

З нагоди 10 річниці подружнього життя

о. Роберта й Анни Росів

щиросердечно їх здоровимо
та складаємо щирі вітання.
Бажаємо Вам та
Вашому синочку Михайлові гарячої любові,
кріпкого здоров'я, щастя і миру
на многі та благі літа життя.

Батьки, Дідо, Бабусі та Брат

З нагоди повторного обрання нашого друга

Мирона Сича

депутатом до Парламенту
Речіпосполитої Польщі,
складаємо на його руки щирі й глибокі
слова вітання
— віримо, що завдяки Твоїй праці, Друже,
у сеймових рядах будуть обстоювані
інтереси української громади в Польщі
незважаючи на її конфесійний
чи регіональний склад.
Бажаємо доброго здоров'я
та весели у праці
для нашого спільного добра.

Редакція «Благовіста»

Патріарший собор у Києві

— завершуються зовнішні роботи

Вже до зими планується завершити зовнішні роботи в Патріаршому соборі Воскресіння Христового УГКЦ на лівому березі Дніпра в Києві.

Як інформує офіційний сайт УГКЦ, про це повідомив голова наглядової ради будівництва Патріаршого собору Воскресіння Христового УГКЦ, єпископ-помічник Київської архієпархії УГКЦ Йосиф (Мілян).

Владика Йосиф розповів, що вже зроблено парадні вхідні сходи з граніту, які, як сказав єпископ-помічник «виглядають дуже гарно».

Наступним етапом, за словами владики Йосифа, буде облицювання гранітом фундаменту собору. Крім цього, підвальні приміщення в такому стані, що їх уже можна використовувати для різних потреб. Також вже завершено облаштування крипти.

Головний інженер собору Михайло Воробець пояснив, що в самому соборі залишилося закінчити підлогове опалення. «Й після цього працюватимемо над тим, щоб завершити проект мармурової підлоги. Зараз ми облицюємо патріарші канцелярії і далі робитимемо фасад. Також маємо в планах зробити огорожу навколо собору (з ковки і кам'яних стовпців)», — повідомив головний інженер.

Окрім цього, заплановано впорядкувати територію навколо Патріаршого собору УГКЦ: викласти бруківку, посадити квіти, кущі. Також праворуч біля головного входу відкрили пам'ятний знак з каменю, присвячений візиту Папи Івана Павла II.

Владика Йосиф (Мілян) нагадав, що в соборі Воскресіння Христового вже зараз моляться щонеділі, оскільки є доволі багато людей, які не поміщаються в малій дерев'яній церкві поруч. (арі)

Помер Богдан Осадчук

(Продовження з 3 сторінки)

- 1942–1944 — навчається на історичному факультеті Берлінського університету.
- 1945 — працює у Польській військовій місії (англійська зона окупації Берліна).
- 1947 — початок публіцистичної діяльності в Die Neue Zeitung та Neue Zürcher Zeitung (1955).
- 1950 — участь у Конгресі свободи культури, де знайомиться з Єжи Гедройцем і розпочинає співпрацю з польськомовним журналом Kultura з Парижа (пише під псевдонімом «Берлінець», співпраця триває до смерті Гедройця у 2000 році).
- 1960 — участь у сесії ООН, знайомий зі скандального виступу Микити Хрущова.
- 1966 — захистив докторську дисертацію в Українському вільному університеті (Мюнхен).
- 1966 — професор історії Східної Європи у Вільному університеті (Західний Берлін).
- 1980-ті — редакція видання українських незалежних інтелектуалів «Віднова».
- 2001 — орден Білого орла Республіки Польща.
- 2005 — почесний диплом Європейського колегіуму польських і українських університетів (Люблін). Нагорода — «Людина пограниччя» (Сейни, Польща)
- 2007 — нагорода ім. Єжи Гедройця газети Rzeczpospolita.
- Українською видано збірку публікацій Богдана Осадчука («Україна. Польща. Світ») та кілька збірок статей та інтерв'ю польською.

(Інтернет)

Конкурс біблійного знання

Катехитична комісія Архієпархії перемисько-варшавської за благословенням Високопреосвященнішого архієпископа і митрополита Кир Івана Мартиняка, запрошує до участі в

Конкурс біблійного знання для пізнання Євангелії від Луки

Мета:

- Поглибити знання Святого Письма
- Мотивувати до користування Св. Письмом
- Ознайомити з новим Катехизмом УГКЦ — Христос наша Пасха.
- Осмислювати значення переказу віри
- Формувати еклезіяльну тотожність

Учасники:

- учні VI кл. початкової школи
- учні гімназії

Обсяг матеріалу:

загальне знання про Святе Письмо на основі Катехизму УГКЦ — Христос наша Пасха, пункти 38-52 (с. 28-32)

Етапи:

I — шкільний-парафіяльний — провести до 22.12.2011; листу учасників (ім'я, прізвище, котрий клас) та листу з переможцями (три перші місця) переслати до 31.12.2011 на адресу Голови Катехитичної комісії kkatechetyczna@gmail.com

II — архієпрахіяльний-фінальний — відбудеться в суботу 18.02.2012 в Комплексі шкіл в Гурові Ілавецькому; початок год. 11.00.

Лаурети та учасники фіналу отримають нагороди

о. Іван Лайкіш

Голова Катехитичної комісії
Перемисько-варшавської архієпархії

Празник

Святого великомученика Димитрія

Св. Димитрій жив у другій половині третього сторіччя у місті Солуні, з грецької Тессалоніке, де його батько був високим цісарським достойником. По смерті батька цісар Максиміліян зробив його солунським проконсулом. Св. Димитрій від дитинства був вихований у християнській вірі. Хоча займав високий уряд, то він свою віру явно визнавав та був апостолом своєї віри. За те цісар Максиміліян каже вкинути його до в'язниці. Будучи у в'язниці, він благословив св. Нестора на боротьбу з цісарським непереможним гладіатором Лієм. Св. Нестор виступив проти Лія з хрестом у руках, і поконав та вбив його. Цісар довідавшись, що це Димитрій благословив Нестора на боротьбу з Лієм, послав своїх жовнів і вони прокололи його списами. Це було 306 року. Пам'ять св. Нестора відзначає Східна Церква наступного дня після празника св. Димитрія.

Геройську віру св. Димитрія прославив Господь Бог не тільки різними чудами по його смерті, але також нетлінністю тіла та мироточивістю. Коли, по яких сто роках після його смерті, відчинено гріб — то його тіло знайдено нетлінним, а його кості видавали пахуче миро-олій, яке зціляло недужих.

Празник св. Димитрія належить до середніх празників. З цим празником є злучена пам'ять землетрусу, який був у Царгороді 26 жовтня 740 року. В богослуженні на день св. Димитрія св. Церква ставить нам перед очі його геройську віру та різні чесноти. Вона славить його як мужнього Христового воїна й ісповідника, як чудотворця, що лікує недуги душі й тіла та помагає в кожній потребі. „Мучениче страсотерпче, святий Димитріє, — співаємо на стихирах Вечірні — ти чудами світиш світові, наче сонце. Тож святкуючи твою пам'ять, ми всі радіємо твоїми чудами, Блаженне..” А в п'ятій пісні канона Утрени читаємо: „Ті, що з вірою щиро прибігають до твого храму, Димитріє, скоро звільняються від недуг і душевних терпінь”.

(ред.)

БЛАГОВІСТ — суспільно-релігійний місячник. Видає Українська Католицька Церква у Польщі.

Редагує колегія: о. синкел д-р Євген Попович, Богдан Тхір (т) — секретар редакції (тел./факс дом. 89 761 04 21), о. Богдан Панчак

— богословський відділ, Дарій Гаврилець — технічна редакція, о. Роберт Роса — Вроцлавсько-Гданська єпархія.

Погляди авторів публікацій не завжди сходяться з точкою зору редакції.

Матеріалів не замовлених не відсилаємо. В оправданих випадках застерігаємо собі право виправляти і скорочувати авторські тексти.

Матеріали до публікації просимо висилати у машинописах або у чітких рукописах.

Kuria bp, ul. Basztowa 13, 37-700 Przemyśl, tel/fax 16 678-78-68

e-mail: kuria@przemyslgr.opoka.org.pl

Kuria bp, Pl. Nankiera 15a, 50-140 Wrocław, tel./fax 71 343-94-77,

fax 71 343-94-67, e-mail: konsystoria@wro-gda.opoka.org.pl

Adres «BLAHOWIST»; ul. Kościuszki 28/3, 11-220 Górowo Iławeckie

redakcji: e-mail: blahowist@poczta.onet.pl

Bank Spółdzielczy w Górowie II, Nr 08 8855 0004 2003 0006 3515 0001